

**Jalostuksen tavoiteohjelma
2022–2026**

Etnankoira

Hyväksytty Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry:n yleiskokouksessa 7.3.2021
SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt 11.5.2021

SISÄLLYS

1. YHTEENVETO	3
2. RODUN TAUSTA	4
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	6
4. RODUN NYKYTILANNE	7
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja	7
4.2. Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet	15
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta	15
4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	16
4.2.3 Käyttö- ja koeominaisuudet	17
4.2.4 Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen	21
4.2.5 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta	22
4.3. Terveys ja lisääntyminen	22
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat	22
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat	22
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt	27
4.3.4 Lisääntyminen	28
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	28
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä	28
4.4. Ulkomuoto	29
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	30
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	32
6.1 Jalostuksen tavoitteet	32
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	33
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet	35
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	37
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	38
7. TAULUKOT JA KUVAT	40
8. LÄHTEET	40
9. LIITTEET	40

1. YHTEENVETO

Tämä dokumentti liitteineen muodostaa Suomen Italiaanot ja Cirnecot (SIC) ry:n laatiman etnankoiran jalostuksen tavoiteohjelman (JTO). JTO:n tavoitteena on tarjota tietoa etnankoiran jalostuksellisesta tilanteesta sekä tukea kasvattajien tekemää työtä rodun kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja perinnöllisen monimuotoisuuden eteen.

Etnankoira on tuhansia vuosia vanha kaniinin metsästykseen käytetty alkukantainen ja tyylikäs keskikokoinen koira, joka on kehittynyt nykyiseen muotoonsa Italiassa Sisilian saarella. Rotu hyväksyttiin Italian Kennelliitossa virallisesti vuonna 1939, mutta rodun ulkomuotoa on jalostettu vasta muutamia kymmeniä vuosia. Rodulle tärkeitä piirteitä ovat neliömäinen runko, suora ja laskeva ylälinja, keskivahva raajaluusto, pitkähkö kaula, pitkä ja kapea pää, jäykät ja pystyt korvat sekä kellanruskean turkin väriset silmät ja kirsu. Luonteeltaan rotu on vilkas ja ihmisrakas, jotkut yksilöt voivat käyttäytyä pidättyväisesti vieraita ihmisiä kohtaan.

Vuoden 2020 lopussa Suomessa eli noin 340 etnankoirayksilöä. Rodun tehollinen populaatio on erittäin pieni ja sukukatkeroin on kohtuullisen korkea koko rotua mitattaessa johtuen rodun kotimaan voimakkaasti linjasiitetyistä yksilöistä, jotka esiintyvät lähes kaikissa sukutauluissa. Suomessa etnankoirien terveyttä tutkitaan ahkerasti. Etnankoirilla esiintyy perinnöllisiä sairauksia ja vikoja, kuten iho-ongelmia, luuston ongelmia sekä silmä- ja autoimmuunisairauksia. Etnankoirilla ei ole PEVISA-ohjelmaa tai muita rekisteröintiin vaikuttavia ehtoja.

Etnankoirien jalostuksen ydin on säilyttää rotu sellaisena kuin se on ollut vuosisatojen ajan – geneettisesti elinvoimaisena, eleganttina ja alkuperäistä rotutyyppeä edustavana metsästyskoirana. Jalostuksen keskeisimmät tavoitteet ovat geneettisen monimuotoisuuden turvaaminen, terveyden edistäminen, rodunomaisen ja hyvän luonteen sekä käyttöominaisuuksien säilyttäminen sekä toimivan ja terveen rakenteen ylläpitäminen.

Taulukko 1. Keskeiset jalostustavoitteet sekä toimenpiteet niiden saavuttamiseksi.

Ominaisuus	Tavoitteet	Jalostussuosituks ¹ et, muut toimenpiteet
Luonne ja käyttäytyminen	Rodunomaisen ja hyvän luonteen vaaliminen	Karsitaan jalostuksesta yksilöt, joilla esiintyy arkuutta, aggressiivisuutta tai eroahdistusta.
Terveys	Terveyden edistäminen	Suosittelaa ¹ n silmä- ja polvitarkastuksia vähintään kaikille jalostusyksilöille. Kannustetaan tutkimaan rodun terveyttä myös laajemmin ja lähettämään terveystietoja SIC ry:n jalostustoimikunnalle.
Lisääntyminen	Elinvoimaisen etnankoiran säilyttäminen	Käytetään jalostukseen uroksia, jotka ovat halukkaita parittelemaan ja narttuja, jotka selviytyvät vaivatta synnytyksistä ja hoitavat hyvin pentueitaan.
Rakenteen ja anatomian terveys	Terveen ja toimivan rakenteen ylläpitäminen, alkuperäisen rotutyypin säilyttäminen	Jalostusvalinnoissa suositaa ¹ n oikeaa rotutyyppeä edustavia ja jalostussuosituks ¹ et täyttäviä yksilöitä.
Käyttöominaisuudet	Saalis- ja riistavietin säilyttäminen	Käytetään jalostukseen koiria, jotka etsivät saalista maastosta intensiivisesti ja ilmaisevat saaliin löytymisen voimakkaasti.
Jalostuspohja	Geneettisen monimuotoisuuden turvaaminen.	Käytetään jalostukseen mahdollisimman useita koiria ja vältetään ns. matadoriurosten käyttöä. Ei toisteta samoja yhdistelmiä uudelleen kuin erittäin painavista syistä. Teetetään geenitestejä, joilla varmistetaan monimuotoisuuden toteutuminen.

2. RODUN TAUSTA

Alkuperä ja käyttötarkoitus

Etnankoiria on alkukantainen metsästyskoira, joka on kotoisin tuliperäiseltä Sisilian saarelta Italiasta. Rodun alkuperäinen käyttötarkoitus on villikaniinien metsästys vaikeakulkuisessa vulkaanisessa maastossa. Etnankoiraa käytetään edelleen Sisiliassa enimmäkseen metsästyskoirana, mutta muualla sitä pidetään pääasiassa vain seurakoirana.

Ei ole tarkkaa tietoa, milloin etnankoiran esi-isiä alettiin käyttää sen käyttötarkoitukseen, metsästykseseen. Todennäköisesti rodulle tyypillisiä koiria on kuitenkin käytetty metsästykseseen satojen, ellei tuhansien vuosien ajan. Etnankoirat metsästivät Sisilian pulara-aikana kaikenlaista riistaa, mutta pääriistana olivat kuitenkin Etna-tulivuoren rinteillä elävät villikaniinit. Vuosisatojen aikana etnankoiria on kehittynyt vahvaksi ja kestäväksi roduksi. Ihmisellä uskotaan olleen hyvin vähän vaikutusta rodun ulkonäön muokkautumiseen.

Rodun kehitys nykyiseen muotoonsa

Etnankoiran tyyppiin koiriin alettiin kiinnittää laajempaa huomiota vasta 1930-luvun alussa, kun italialaisessa metsästyslehdessä julkaistiin artikkeli, jossa pohdittiin etnankoiran uhanalaisuutta ja tulevaisuutta. Tuohon aikaan etnankoiria omistivat ja kasvattivat lähinnä sisilialaiset metsästäjät. Sisilialainen aristokraatti Agata Paternò-Castello dei Duchi di Carcasi, ”Donna Agata”, päätti yhdessä artikkelin kirjoittajan, eläinlääkäri Maurizio Mignecon kanssa hakea rodulle virallista tunnustusta. He etsivät ympäri Sisiliassa rodulle tyypillisiä koiria useiden vuosien ajan. Kun he olivat varmoja siitä, että he olivat saaneet hankittua itselleen oikean tyyppisiä ja oikein rakentuneita, metsästykseseen soveltuvia etnankoiria, ottivat he yhteyttä professori Solaroon, joka teki rodulle sen ensimmäisen rotumääritelmän. Rotumääritelmä hyväksyttiin Italian Kennelliitossa vuonna 1939 ja rotu virallistettiin. Donna Agatan kasvattamat ja rekisteröimät koirat loivat perustan rodulle.

Hyväksymisen yhteydessä etnankoirat liitettiin Italian Kennelliiton silloiseen ylösajavien ja jäljestävien koirien (cani da cerca) roturyhmään. Vuonna 1970 FCI päätti siirtää rodun ajavien koirien ryhmään. Rotumääritelmää päivitettiin vuonna 1989 ensimmäistä kertaa sen hyväksymisen jälkeen ja samana vuonna etnankoirat liitettiin nykyisen FCI 5 -ryhmän alkukantaisten metsästyskoirien alaryhmään (lähde: Italian Kennelliitto ENCI). Seuraavan ja toistaiseksi viimeisen kerran rotumääritelmää on päivitetty vuonna 2017.

Etnankoirien kantakirja on ollut rodun hyväksymisestä lähtien auki Italiassa. Rodun viralliseen rekisteriin voidaan hyväksyä rekisteröimätön koira, mikäli se läpäisee rodunomaisen metsästyskokeen sekä saa hyväksytyt tulokset ulkomuotonsa rodun tyyppillisyydestä rodun erikoisnäyttelyn yhteydessä pidetyssä arvioinnissa. Metsästysvaistoa pidetään Italiassa erittäin tärkeänä osana etnankoirien kasvatusta. Voidakseen tulla Italian muotovalioksi tulee etnankoiran läpäistä näyttelymenestyksen lisäksi rodunomainen metsästyskoe joko arvosanalla erinomainen tai erittäin hyvä. Rodun tyyppi on pysynyt todennäköisesti vuosisatoja samanlaisena, ja kasvattajien onkin syytä pitää huolta, etteivät tyyppi ja käyttäytyminen pääse muuttumaan.

Sukulaisrodut, joiden kanssa yhteinen kehityshistoria

Rodun historia ulottuu nykytiedon mukaan esihistorialliselle aikakaudelle. Etnankoirien esi-isien arvellaan levittäytyneen ympäri Välimeren foinikialaisten mukana, ja niinpä eri saarille syntyi omia Välimeren alueen rotujaan, kuten esimerkiksi Sisiliaan etnankoiria, Maltalle faaraokoiria ja Baleaareille ibizanpodencot. Kirjallista tietoa Välimeren alueen koirista on vähän. Aristoteles (384–322 eaa.) mainitsee teksteissään välimerenkoiran, jolla on teräväkärkiset korvat. Rodun vanhaa historiaa Sisiliassa puoltavat kyseiseltä saarelta löydetty vanhat kolikot, joissa kuvataan lähes nykyisten etnankoirien kaltaisia koiria.

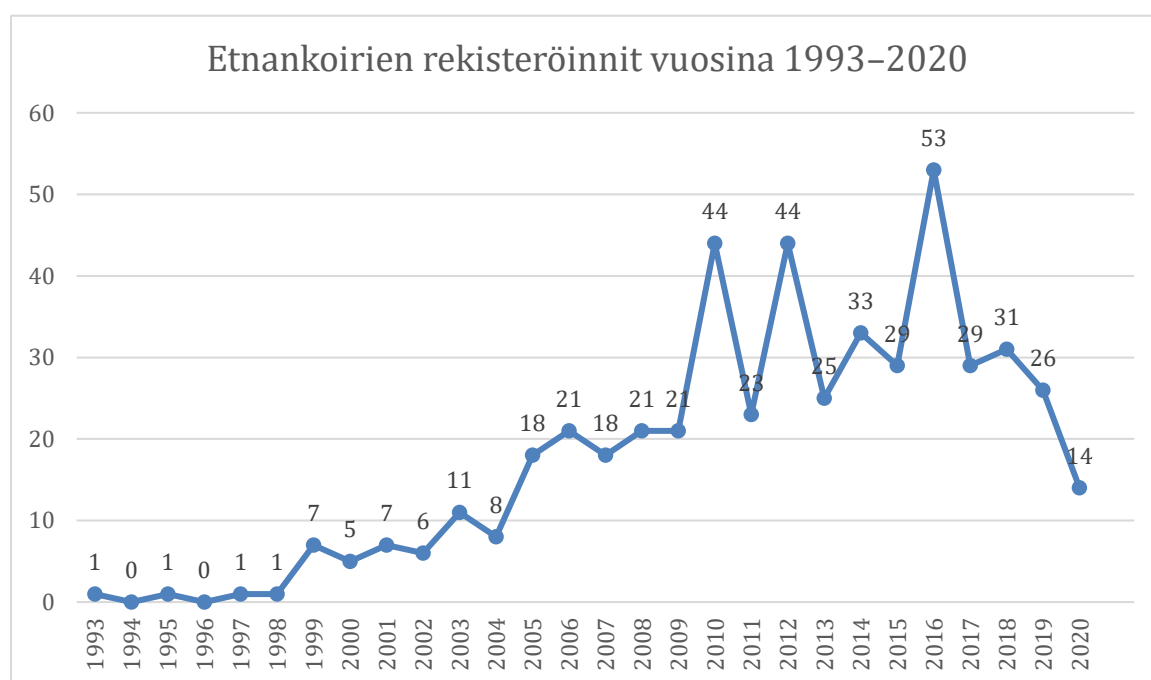
Eri linjat

Etnakoira on geneettisesti verrattain monimuotoinen rotu. Rodussa ei esiinny varsinaisia toisistaan erillisiä linjoja, vaikka rotutyypin eriytymistä on havaittavissa.

Ensimmäiset koirat Suomessa, koiramäärän kehitys

Vuonna 1992 Suomeen tuotiin Pohjoismaiden ensimmäinen etnakoira Sloveniasta, Orellana Seta del Oro. Vuonna 1996 tuotiin Suomeen ensimmäinen uros, Lansmarte. Näiden kahden tuontikoiran yhteinen pentue vuonna 1999 oli Suomen ensimmäinen etnakoira-pentue. Tästä pentueesta kaksi jalostukseen käytettyä koira ovat edelleen useamman Suomessa syntyneen pentueen taustalla. Seuraavat jalostuksellisesti merkittävät tuonnit olivat vuosina 1997–2000 Italiasta tuodut Bambi, Gaia sekä Vespina. Vuonna 2007 rikkoutui sadan rekisteröidyn etnakoiran raja ja rekisteröinnit lähtivät kasvuun. Vuosina 1993–2020 Suomessa on rekisteröity yhteensä 443 etnakoira-pentua, joista osa on viety ulkomaille. Tuontikoiria on rekisteröity Suomen Kennelliittoon yhteensä 55 vuosina 1993–2020.

Keskimäärin pentueita rekisteröidään Suomessa vuodessa noin viidelle eri kasvattajalle. Vuoden 2020 lopussa Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry arvioi Suomessa olevan noin 340 etnakoira.

Kuva 1. Etnakoirien rekisteröinnit vuosina 1993–2020

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Nykyinen rotua harrastava yhdistys/järjestö ja aiemmat rotujärjestöt

Etnankoirien rotujärjestö on Suomen Vinttikoiraliitto ry (SVKL). Etnankoirien ja italianvinttikoirien yhteinen rotuyhdistys Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry (SIC) perustettiin marraskuussa 1999. Yhdistyksellä oli 11 perustajajäsentä ja se hyväksyttiin SKL:n, H-S kennelpiiriin sekä SVKL:n jäseneksi vuonna 2000. SIC ry:stä tuli rotuyhdistys (ent. rotua harrastava yhdistys) vuonna 2019.

SIC ry on sitoutunut toiminnassaan noudattamaan SKL:n ohjeita rotuyhdistysten tehtävistä. SIC ry:n tarkoituksena on toimia italianvinttikoiria- ja etnankoiraharrastajien ja -kasvattajien yhdyssiteenä sekä edistää näiden rotujen harrastus- ja kasvatustoimintaa lisäämällä rotutietoutta.

Yhdistyksen toiminnasta vastaa hallitus, johon kuuluu puheenjohtajan lisäksi kuusi jäsentä. Yhdistyksellä on yhdistyslain mukaisesti kaksi yleiskokousta; syyskokous on vaalikokous ja kevätkokous on tilikokous. Yhdistyksen hallitus valitsee yhdistyksen toimihenkilöt ja toimikunnat (jalostus-, juoksu-, näyttely-, harrastus- ja sponsoritoimikunnat). Viestintää yhdistys hoitaa sosiaalisessa mediassa, verkkosivuillaan ja julkaisemalla sähköistä Kiitäjät- uutiskirjettä.

SIC ry järjestää vuosittain Club Show'n, joka on italianvinttikoirien ja etnankoirien epävirallinen erikoisnäyttely. Yhdistyksen statuksen noustua rotuyhdistykseksi järjestetään ensimmäinen virallinen etnankoirien ja italianvinttikoirien erikoisnäyttely vuonna 2022.

Rotuyhdistyksen jäsenmäärä ja sen kehitys

Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry:llä oli vuoden 2020 lopussa yhteensä 240 varsinaista jäsentä. Jäsenmäärä on kehittynyt vuosien mittaan hiljalleen. Ensimmäisenä täytenä kalenterivuotenaan vuonna 2000 yhdistyksellä oli 67 varsinaista jäsentä. Vuonna 2006 varsinaisia jäseniä oli hieman yli 100, vuonna 2010 puolestaan 175 ja vuonna 2013 varsinaisia jäseniä oli jo 213.

Jalostusorganisaation rakenne ja jalostustoimikunnan tehtävät

Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry auttaa Suomen Vinttikoiraliittoa italianvinttikoirien ja etnankoirien jalostuksen ohjaamisessa ja ulkomuototuomareiden koulutuksessa. Yhdistyksen sisällä asioita valmistelee, tilastoi ja ohjaa hallituksen alainen jalostustoimikunta. Hallitus valitsee jalostustoimikunnan jäsenet. Jalostustoimikunnan tehtäviin kuuluu yhdistyksen rotujen terveys- ja luonnekyselyn laatiminen ja sen analysointi muutamien vuosien välein, pentuvälityssuositusten tarkkailu ja niiden mahdolliset muutosehdotukset, jalostustarkastusten järjestäminen sekä yhdistyksen rotujen jalostuksen tavoiteohjelmien laatiminen. Lisäksi jalostustoimikunta antaa pyydettäessä neuvoja jalostukseen liittyvissä asioissa. Jalostustoimikunnan ohjesääntö on esitelty liitteessä 1.

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Rodun perinnöllisellä monimuotoisuudella sekä jalostuspohjan laajuudella tarkoitetaan rodun geenimuotojen (alleelien) runsautta. Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia alleeliversioita sillä on samasta geenistä. Näin saadaan rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa sekä suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmälle, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa muun muassa tulehdussairauksiin, allergioihin ja autoimmuunitauteihin. Jalostus ja perinnöllinen edistymisen ei ole mahdollista, jos koirien välillä ei ole riittävästi perinnöllistä vaihtelua.

Suurilukuinenkin koirarotu on suppea monimuotoisuudeltaan, jos ainoastaan pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista käytetään jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liikaa jälkeläisiä. Näin mahdolliset haitalliset mutaatioalleelit leviävät runsaasti käytetyistä koirista vähitellen koko rotuun ja jostain yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Lopulta on vaikea löytää jalostukseen koiria ilman tätä mutaatiota. Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään koiria tasaisesti rodun kaikista sukulinjoista.

Suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle monimuotoisuuden turvaamiseksi on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % ja suurilukuisissa enintään 2–3 % laskettuna neljän vuoden rekisteröintimäärästä rodussa. Jos neljän vuoden aikana rodussa rekisteröidään yhteensä 1 000 koiraa, ei yksittäisellä koiralla saisi olla useampaa kuin 20–50 jälkeläistä. Pienilukuisissa roduissa toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4–6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinnistä. (Mäki K. 2013)

Rekisteröintimäärät Suomessa

Suomessa on rekisteröity vuoden 2020 loppuun mennessä 498 etnankoiraa. Vuosina 2011–2020 maassamme rekisteröitiin yhteensä 307 etnankoiraa (joista tuonteja 32) eli keskimäärin 30 koiraa vuodessa (kuva 1). Vuoden 2020 lopussa rotuyhdistys arvioi Suomessa asuvan noin 340 rodun edustajaa. Rodun rekisteröinnit ovat lähteneet nousuun vuoden 2007 jälkeen. Vuonna 2016 rekisteröitiin ennätysmäärä etnankoiria, 53 koiraa (taulukko 2).

Taulukko 2. Vuositalasto – etnankoirien rekisteröinnit vuosina 2011–2020 (Lähde: Jalostustietojärjestelmä)

	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Pennut (kotimaiset)	11	24	28	26	51	26	29	21	42	17
Tuonnit	3	2	3	3	2	3	4	4	2	6
Rekisteröinnit yht.	14	26	31	29	53	29	33	25	44	23
Pentueet	3	5	5	4	9	5	7	4	8	4
Pentuekoko	3,7	4,8	5,6	6,5	5,7	5,2	4,1	5,2	5,2	4,2
Kasvattajat	3	4	4	4	5	5	5	3	6	4
jalostukseen käytetyt eri urokset										
- kaikki	3	3	4	4	8	5	5	3	7	4
- kotimaiset	2	2	2	2	3	1	2	2	3	1
- tuonnit		1	1	2	3	2	3	1	3	3

- ulkomaiset	1	0	1	0	2	2	0	0	1	0
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4 v 1 kk	4 v 11 kk	2 v 4 kk	3 v 7 kk	3 v 8 kk	4 v 7 kk	4 v 1 kk	5 v 1 kk	4 v 7 kk	3 v 5 kk
jalostukseen käytetyt eri nartut										
- kaikki	3	5	5	4	9	5	7	4	7	4
- kotimaiset	3	5	2	2	6	5	5	3	5	4
- tuonnit			3	2	3		2	1	2	
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 3 kk	3 v 11 kk	3 v 5 kk	3 v 10 kk	5 v 1 kk	4 v 7 kk	5 v 1 kk	5 v 6 kk	4 v 9 kk	3 v 9 kk
Isoisät	6	8	9	7	14	10	10	5	12	7
Isoäidit	6	8	8	8	16	10	11	5	13	7
Sukusiitosprosentti	2,91 %	1,52 %	2,11 %	0,94 %	0,86 %	3,58 %	1,53 %	9,45 %	1,83 %	5,04 %

Tuontikoirien vuosittainen lukumäärä

Koko rodun olemassaolon ajan Suomessa, vuosien 1993–2020 aikana, ulkomailta on tuotu yhteensä 55 etnankoiraa. 2011–2020 Suomeen saapui yhteensä 31 tuontikoiraa, keskimäärin kolme vuodessa. Kaikista Suomeen tuoduista koirista 57,41 % on päätyntä jalostuskäyttöön vuoden 2020 loppuun mennessä.

Rodun jalostusurosten ja -narttujen ikä

Vuosina 2011–2020 urosta on käytetty jalostukseen keskimäärin 4 v 0 kk:n iässä ja narttuja 4 v 4 kk:n iässä. Jalostuskoirien ikä on pysynyt melko samana, eikä esimerkiksi erittäin nuoria etnankoiria käytetä jalostukseen.

Tietoa sukusiitoksesta

Sukusiitoksessa pentueen vanhempina käytettävät koirat ovat sukua keskenään. Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä koiran sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Sen vuoksi koiranjalostuksessa yhdistelmille ei suositella neljän-viiden sukupolven perusteella laskien yli 6,25 prosentin sukusiitosastetta, mikä vastaa nk. serkusparitusta.

Haittavaikutuksina sukusiitoksessa ovat muun muassa hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkeneminen, lisääntymisongelmien ilmaantuminen, pentukuolleisuuden lisääntyminen, pentujen epämuodostumat, vastustuskyvyn heikkeneminen sekä tulehdusalttiuden kasvaminen. Näitä ongelmia kutsutaan sukusiitostaantumaksi.

Laskennassa olevien sukupolvien määrä vaikuttaa sukusiitosasteeseen. Jotta eri yhdistelmien sukusiitosasteita voidaan verrata keskenään, tulee ne laskea samalla sukupolvimäärällä.

Vielä sukusiitostakin merkittävämpi mittari monimuotoisuuden säilyttämisessä on sukukatokerroin, joka kertoo, kuinka paljon sukupolvien mittaan monimuotoisuutta on kadotettu. Sukukatokerroin lasketaan jakamalla tunnettujen erinimisten esivanhempien lukumäärä kaikkien mahdollisten esivanhempien lukumäärällä. Esimerkiksi 6 sukupolvesta on esivanhempia yhteensä 126 kappaletta. Jos näistä eri yksilöitä on 90, on sukukatokerroin tällöin $90/126 = 0,71$. Tämä tarkoittaa sitä, että koiralla on jäljellä 71 % monimuotoisuudesta, joka olisi 100 %, jos kaikki yksilöt sukutaulussa olisivat eri yksilöitä.

Kennelliiton jalostusstrategia määrittää, että lähisukulaisyhdistelmiä (isä/emä*jälkeläinen ss % 25, täyssisarukset ss % 25) ei tule tehdä. Tällaisista yhdistelmistä syntyviä pentuja voidaan rekisteröidä ainoastaan EJ-rekisteriin. Muita lähisukulaisyhdistelmiä (isoisä/isoemä*jälkeläinen ss % 12,5,

puolisisarukset ss % 12,5 sekä täti/eno*jälkeläinen ss % 12,5) ei suositella. Ohjeena suositellaan yhdistelmiä, joissa yksittäinen koira ei ensimmäisen kolmen polven sukutaulussa esiinny useammin kuin kerran (sukukatokerroin on 1,0 eli 100 % sukutaulusta on eri koiria). Neljän polven sukutaulussa sukukatokertoimen tulisi olla yli 0,90 (90 % sukutaulusta eri koiria). (SKL, 2017)

Rodun vuosittainen sukusiitosaste

Rodun keskimääräinen sukusiitosaste on laskettu Kennelliiton jalostustietojärjestelmällä. On huomioitavaa, että laskettuun keskiarvoon voi vääristävästi vaikuttaa tuontikoirien tai tuontikoirataustaisten koirien jalostuskäyttö, sillä Kennelliiton jalostustietojärjestelmään tallennetaan vain kolmen polven sukutaulu Kennelliiton yleisen käytännön mukaisesti. JTO:n laatimisen hetkellä järjestelmässä on lisäksi havaittu vika, minkä vuoksi järjestelmä ei laske kaikkia koiria mukaan sukusiitosprosentin laskuun.

Etnankoiran keskimääräiset vuosittaiset sukusiitosprosenttiasteet ovat vaihdelleet vuosina 2011–2020 välillä 0,86–9,45 % keskiarvon ollessa 2,52 % (taulukko 2). Sukusiitosastetta ovat kasvattaneet yksittäiset lähisukulaisparitukset. Näin pienessä tehollisessa populaatiossa yksittäisen kasvattajan tekemillä yhdistelmillä on suuri rooli rodun keskimääräisen sukusiitosprosentin pysymisessä suositusten rajoissa.

Jalostuspohja

Suomalainen etnankoirapopulaatio lukeutuu ns. pienilukuisin rotuihin. Suomessa syntyy nykyisellä trendillä keskimäärin 25 etnankoiraa vuodessa, jolloin yhden koirasukupolven (etnankoirilla keskimäärin hieman yli neljä vuotta) aikana voidaan olettaa syntyvän noin 100 etnankoiraa. Monimuotoisuutta turvaava rajoitus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa 5 % suhteessa rodun neljän vuoden (yhden sukupolven) rekisteröinteihin. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana keskimäärin 100 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 2–5 koiralle neljän vuoden ajalla. Etnankoiran osalta tämä tarkoittaa noin yhtä pentuetta jalostuskoiraa kohti. (Mäki, 2013)

Huomioon tulee kuitenkin ottaa se, että käytettyjen urosten ja narttujen vaikutus populaatioon on riippuvainen siitä, kuinka monta niiden jälkeläisistä käytetään edelleen jalostukseen. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % suhteessa neljän vuoden rekisteröinteihin. Jos jalostuskoiran jälkeläisiä ei käytetä jalostukseen, sen vaikutus katoaa rodusta heti seuraavassa sukupolvessa, vaikka jalostuskoiralla itsellään olisikin runsaasti pentueita.

Taulukko 3. Vuositilasto – etnankoirien jalostuspohja vuosina 2011–2020 (Lähde: Jalostustietojärjestelmä)

Per vuosi										
	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
- pentueet	3	5	5	4	9	5	7	4	8	4
- jalostukseen käytetyt eri urokset	3	3	4	4	8	5	5	3	7	4
- jalostukseen käytetyt eri nartut	3	5	5	4	9	5	7	4	7	4
- isät/emät	1	0,6	0,8	1	0,89	1	0,71	0,75	1	1
- tehollinen populaatio	4 (67%)	5 (50%)	6 (60%)	5 (62%)	12 (67%)	7 (70%)	8 (57%)	5 (62%)	9 (56%)	5 (62%)
- uroksista käytetty jalostukseen	0 %	0 %	15 %	7 %	10 %	10 %	20 %	0 %	17 %	29 %
- nartuista käytetty jalostukseen	0 %	0 %	6 %	7 %	22 %	33 %	23 %	23 %	10 %	22 %

Per sukupolvi (4 vuotta)										
- pentueet	17	23	23	25	25	24	23	23	23	18
- jalostukseen käytetyt eri urokset	13	18	21	21	19	17	14	14	16	14
- jalostukseen käytetyt eri nartut	15	21	20	19	17	18	17	17	17	14
- isät/emät	0,87	0,86	1,05	1,11	1,12	0,94	0,82	0,82	0,94	1
- tehollinen populaatio	19 (56%)	27 (59%)	27 (59%)	26 (52%)	23 (46%)	24 (50%)	21 (46%)	21 (46%)	22 (48%)	19 (53%)
- uroksista käytetty jalostukseen	6 %	8 %	10 %	12 %	11 %	13 %	17 %	18 %	22 %	24 %
- nartuista käytetty jalostukseen	4 %	11 %	15 %	20 %	24 %	20 %	18 %	19 %	17 %	22 %

Jalostuskoirien käyttömäärät

Tarkastelun kohteena olevana ajanjaksona 2011–2020 on käytetty yhteensä 36 urosta jalostukseen. Kymmentä urosta on käytetty tuottamaan 51 % ajanjakson pennuista ja näillä kaikilla on vähintään kaksi pentuetta (taulukko 4). Sijoilla 11–15 olevilla uroksilla on kullakin vain yksi pentue.

Pentuekoon mukaan tarkasteltuna kaksi runsaimmin jalostukseen käytettyä urosta ovat saaneet tarkastelujaksolla vähintään 15 jälkeläistä ja vähintään neljä pentuetta (taulukko 4). Eniten käytetyllä uroksella on 32 jälkeläistä, sijalla 2 olevalla uroksella 18 jälkeläistä ja sijalla 3 olevalla uroksella 14 jälkeläistä.

Taulukko 4. Viimeisen 10 vuoden aikana (2011–2020) jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 urosta (Lähde: Jalostustietojärjestelmä). *Tuontikoirat kursivoitu.*

Tilastointiaikana 2011–2020						Toisessa polvessa		Yhteensä	
	Uros	Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	<i>PASQUALE DELL'OVO (2011)</i>	5	32	11,64 %	12 %	3	19	5	32
2	<i>LUCKY DEL BORGIO DI PRATICA ANHARBN (2007)</i>	4	18	6,55 %	18 %	5	29	4	18
3	<i>IOSONO NAXOS (2016)</i>	2	14	5,09 %	23 %	0	0	2	14
4	<i>COLOMBIAN FRIEND'S CHILI VIVAZ (2006)</i>	3	12	4,36 %	28 %	0	0	4	18
5	<i>IOSONO UNIVERSO (2012)</i>	3	12	4,36 %	32 %	0	0	3	12
6	<i>BRONTE (2016)</i>	2	12	4,36 %	36 %	0	0	2	12
7	<i>ANHARBN YELLOW RIVER (2008)</i>	3	11	4,00 %	40 %	3	16	4	18
8	<i>HADRANENSIS PEGASUS (2008)</i>	2	11	4,00 %	44 %	7	39	3	15

9	VESPINJA'S GOOD ONE (2010)	2	10	3,64 %	48 %	3	12	2	10
10	MARISLA'S BAGLIORE (2012)	2	9	3,27 %	51 %	0	0	2	9
11	CYRENENSIS MASCOTTE (2013)	1	7	2,55 %	54 %	1	4	1	7
12	VESPINJA'S KOSMOS (2012)	1	7	2,55 %	56 %	0	0	1	7
13	ZAZZA' DELLA BAIA DELLE SIRENE (2014)	1	7	2,55 %	59 %	1	1	1	7
14	COLOMBIAN FRIEND'S MY SECRET DREAM (2008)	1	7	2,55 %	61 %	1	6	1	7
15	TRUCKER'S BAD TO THE BONE (2015)	1	7	2,55 %	64 %	0	0	1	7

Mikäli jälkeläistilastoa tarkastellaan neljän vuoden (yhden sukupolven) jaksolla rekisteröityjen pentueiden perusteella, listan viisi ensimmäistä urosta ovat saaneet vähintään kaksi pentuetta ja/tai seitsemän jälkeläistä ja ylittävät prosenttiosuudellaan suosituksen (enintään 5 % sukupolven aikana syntyneistä pennuista) (taulukko 5.). Kaksi ensimmäistä urosta ovat saaneet yhden sukupolven aikana kaksi pentuetta ja kolmas kolme pentuetta. Eniten käytettyjen urosten jälkeläisiä on terveystutkittu liitteen 4 mukaisesti.

Taulukko 5. Viimeisen neljän vuoden (2017–2020) aikana 13 käytetyintä urosta (Lähde: Jalostustietojärjestelmä).
Tuontikoirat kursivoitu.

Tilastointiaikana 2017–2020 (yhden sukupolven aikana)						Toisessa polvessa		Yhteensä	
	Uros	Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat. %	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	IOSONO NAXOS (2016)	2	14	15,73 %	16 %	0	0	2	14
2	<i>BRONTE (2016)</i>	2	12	13,48 %	29 %	0	0	2	12
3	IOSONO UNIVERSO (2012)	3	12	13,48 %	43 %	0	0	3	12
4	VESPINJA'S KOSMOS (2012)	1	7	7,87 %	51 %	0	0	1	7
5	TRUCKER'S BAD TO THE BONE (2015)	1	7	7,87 %	58 %	0	0	1	7
6	<i>BOXING HELENA'S NOBLE VETIVER (2015)</i>	1	6	6,74 %	65 %	0	0	1	6
7	<i>SOLOVYEV PINOKKIO (2011)</i>	1	6	6,74 %	72 %	1	6	1	6
8	<i>MARTE SAMBUCA (2015)</i>	1	6	6,74 %	79 %	0	0	1	6
9	<i>WIDAR KROL POPRADU (2017)</i>	1	6	6,74 %	85 %	0	0	1	6
10	TRUCKER'S APPLE OF MY EYE (2014)	1	5	5,62 %	91 %	1	1	1	5
11	MARISLA'S BAGLIORE (2012)	1	4	4,49 %	96 %	0	0	2	9

12	<i>HADRANENSIS SIMBA (2016)</i>	1	3	3,37 %	99 %	0	0	1	3
13	<i>TRUCKER'S EYE OF THE TIGER (2018)</i>	1	1	1,12 %	100 %	0	0	1	1

Ajanjaksolla 2011–2020 on käytetty yhteensä 39 narttua jalostukseen. 12:lla eniten käytetyllä nartulla on vähintään kaksi pentuetta, sijoilla 3 ja 5 olevilla nartuilla kolme (taulukko 6). Nartuissa pentuekoon mukaan tarkasteltuna yksikään narttu ei ole saanut viittätoista jälkeläistä. Eniten käytettyjen narttujen jälkeläisiä on terveystutkittu liitteen 5 mukaisesti.

Yhden sukupolven aikana (4 vuotta) kahdella nartulla oli vähintään 2 pentuetta (taulukko 7).

Taulukko 6. Viimeisen 10 vuoden aikana (2011–2020) jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 narttua (Lähde: Jalostustietojärjestelmä). *Tuontikoirat kursivoitu.*

Tilastointiaikana 2011–2020					Toisessa polvessa		Yhteensä	
	Narttu	Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	<i>TULIMAAN MIA MILANCA (2012)</i>	2	14	5,09 %	2	14	2	14
2	<i>LEX MURPHY LET'S GET IT ON (2013)</i>	2	13	4,73 %	0	0	2	13
3	<i>AGATA (2009)</i>	3	13	4,73 %	0	0	3	13
4	<i>VESPINJA'S FAUSTINA (2009)</i>	2	12	4,36 %	2	12	2	12
5	<i>COLOMBIAN FRIEND'S MAGIC WITCH (2007)</i>	3	12	4,36 %	0	0	3	12
6	<i>FLIGHTMASTER UNIQUE HAZE (2014)</i>	2	12	4,36 %	0	0	2	12
7	<i>VESPINJA'S HIGHLAND MIST (2010)</i>	2	11	4,00 %	0	0	2	11
8	<i>ARE BUT NOT'S ETERNAL EMBRACE (2006)</i>	2	10	3,64 %	6	30	3	17
9	<i>IOSONO QUINTESSENZA (2007)</i>	2	10	3,64 %	0	0	2	10
10	<i>IOSONO DIAMANTE (2007)</i>	2	10	3,64 %	3	12	2	10
11	<i>IOSONO POESIA (2010)</i>	2	9	3,27 %	5	24	2	9
12	<i>TULIMAAN HER HIGHNESS (2010)</i>	2	8	2,91 %	2	6	2	8
13	<i>COLOMBIAN FRIEND'S GOLDEN COLOMBIA (2005)</i>	1	7	2,55 %	1	6	2	13
14	<i>IOSONO DEJA VU (2007)</i>	1	7	2,55 %	2	9	2	12
15	<i>MARISLA'S CONSTANZIA (2014)</i>	1	7	2,55 %	0	0	1	7

Taulukko 7. Viimeisen neljän vuoden aikana (2017–2020) jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 narttua (Lähde: Jalostustietojärjestelmä). *Tuontikoirat kursivoitu.*

Tilastointiaikana 2017–2020 (yhden sukupolven aikana)					Toisessa polvessa		Yhteensä	
#	Narttu	Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	<i>LEX MURPHY LET'S GET IT ON (2013)</i>	2	13	14,61 %	0	0	2	13
2	<i>FLIGHTMASTER UNIQUE HAZE (2014)</i>	2	12	13,48 %	0	0	2	12
3	<i>MARISLA'S CONSTANZIA (2014)</i>	1	7	7,87 %	0	0	1	7
4	<i>TRUCKER'S BONFIRE HEART (2015)</i>	1	7	7,87 %	0	0	1	7
5	<i>TIRSA DELLA BAIA DELLE SIRENE (2012)</i>	1	7	7,87 %	0	0	1	7
6	<i>COLOMBIAN FRIEND'S SOMEBODY TO LOVE (2013)</i>	1	6	6,74 %	1	6	1	6
7	<i>COLOMBIAN FRIEND'S TROUBLE IS MY FRIEND (2017)</i>	1	6	6,74 %	0	0	1	6
8	<i>SAMBUCA VIOLETTA (2014)</i>	1	6	6,74 %	0	0	1	6
9	<i>MARISLA'S ENIGMA (2016)</i>	1	5	5,62 %	0	0	1	5
10	<i>WILMA DELLA BAIA DELLE SIRENE (2015)</i>	1	5	5,62 %	1	1	1	5
11	<i>MARISLA'S DIVINITA (2015)</i>	1	4	4,49 %	0	0	1	4
12	<i>IOSONO NEFERTITI (2016)</i>	1	4	4,49 %	0	0	1	4
13	<i>IOSONO NIRVANA (2016)</i>	1	3	3,37 %	0	0	1	3
14	<i>IOSONO HAUTE COUTURE (2015)</i>	1	3	3,37 %	0	0	1	3
15	<i>TRUCKER'S DAME'ETNA (2016)</i>	1	1	1,12 %	0	0	1	1

Kennelliiton jalostusstrategian mukaan yleinen suositus on, että yhdenkään koiran elinikäinen jälkeläismäärä ei ylitä 5 % rodun populaatiossa yhden sukupolven jaksolla syntyneistä pennuista. Urosten jälkeläismäärän tulee jakautua mahdollisimman tasaisesti eri vuosille. Jälkeläismäärää arvioitaessa rodun populaation kokoa tulee tarkastella paitsi kansallisella myös kansainvälisellä tasolla.

Kolmella uroksella on mainittava määrä toisen polven jälkeläisiä: sijalla 2 olevalla uroksella *LUCKY DEL BORGIO DI PRATICA ANHARBN (2007)* on 29 toisen polven jälkeläistä, sijalla 8 olevalla uroksella *HADRANENSIS PEGASUS (2008)* 39 toisen polven jälkeläistä (taulukko 4). Nartuilla toisen polven jälkeläismäärät ovat hieman maltillisempia, mutta sijalla 8 olevalla nartulla *ARE BUT NOT'S ETERNAL EMBRACE (2006)* on 30 toisen polven jälkeläistä ja sijalla 11 olevalla nartulla *IOSONO POESIA (2010)* on 24 toisen polven jälkeläistä (taulukko 6).

Jalostuskoirien keskinäinen sukulaisuus

15 käytetyimmän uroksen listalla tuontikoiria on yhteensä seitsemän. Kaksi käytetyintä urosta ovat tuontikoiria. Kahdeksan käytetyintä urosta eivät ole keskenään toisilleen lähisukulaisia, mutta muiden käytetyimpien jalostuskoirien välillä löytyy huomattavia sukulaisuusuhdetta (poislukien urokset sijoilla 11 ja 13) (taulukko 4). 15:n käytetyimmän uroksen listalta löytyy neljä isä-poika-sukulaisuussuhdetta: #1 *PASQUALE DELL'OVO (2011)* on #12:n *VESPINJA'S KOSMOS (2012)* isä, #2 *LUCKY DEL BORGIO DI PRATICA*

ANHARBN (2007) on #10:n *MARISLA'S BAGLIORE (2012)* isä, #8 *HADRANENSIS PEGASUS (2008)* on #15:n *TRUCKER'S BAD TO THE BONE (2015)* isä ja #9 *VESPINJA'S GOOD ONE (2010)* on #5:n *IOSONO UNIVERSO (2012)* isä (taulukko 4). Listalla ei ole koiria, jotka olisivat keskenään täysveljeksiä.

15 käytetyimmän nartun listalla tuontikoiria on yhteensä kolme (taulukko 6). Kolmesta käytetyimmästä nartusta kaksi on tuontikoiria. Käytetyimpien narttujen listalla on useita keskenään lähisukua olevia koiria. Taulukosta löytyy kaksi sisarusparia, sijoilla 5 *COLOMBIAN FRIEND'S MAGIC WITCH (2007)* ja 13 *COLOMBIAN FRIEND'S GOLDEN COLOMBIA (2005)*, jotka ovat eri yhdistelmästä, mutta samoista vanhemmista sekä sijoilla 10 *IOSONO DIAMANTE (2007)* ja 14 *IOSONO DEJA VU (2007)*. Äitejä ja tyttäriä löytyy seuraavasti: #4 *VESPINJA'S FAUSTINA (2009)* on #6:n *FLIGHTMASTER UNIQUE HAZE (2014)* äiti, #14 *IOSONO DEJA VU (2007)* on #11:n *IOSONO POESIA (2010)* äiti ja #8 *ARE BUT NOT'S ETERNAL EMBRACE (2006)* on #15:n *MARISLA'S CONSTANZIA (2014)* äiti. Siskopuolet löytyvät sijoilta 1 *TULIMAAN MIA MILANCA (2012)* ja 12 *TULIMAAN HER HIGHNESS (2010)*.

Tarkasteltaessa käytetyimpien urosten ja narttujen välistä sukulaissuhdetta löytyy enemmänkin yhtäläisyyksiä. Eniten käytetyn uroksen *PASQUALE DELL'OVO (2011)* tytär on narttujen listalla sijalla 6 *FLIGHTMASTER UNIQUE HAZE (2014)*. Toiseksi eniten käytetyn uroksen *LUCKY DEL BORGIO DI PRATICA ANHARBN (2007)* tytär on narttujen listalla sijalla 2 *LEX MURPHY LET'S GET IT ON (2013)*. Urosten listalla sijoilla 4 *COLOMBIAN FRIEND'S CHILI VIVAZ (2006)* ja 14 *COLOMBIAN FRIEND'S MY SECRET DREAM (2008)* olevat veljekset eri pentueista, mutta samoista vanhemmista, ovat narttujen listalla sijalla 12 olevan nartun *TULIMAAN HER HIGHNESS (2010)* emän veljiä. Urosten listalla seitsemäntenä oleva uros on narttujen listalla seitsemäntenä olevan nartun isä. Urosten listalla kahdeksantena oleva uros on narttujen listalla sijalla 12 *TULIMAAN HER HIGHNESS (2010)* olevan nartun isä. Muitakin sukulaissuhteita esiintyy jalostuslistoja tarkastellessa, sillä etnankoiria on varsin pienilukuinen rotu, jonka tehollinen populaatio on hyvin pieni.

Rodun populaatiot muissa maissa

Rotu on harvinainen joka puolella maailmaa. Tiedot koirien määristä ovat suuntaa antavia ja ne on saatu kerättyä rodun harrastajilta ja kasvattajilta kyseisistä maista. Suurin etnankoirapopulaatio on rodun kotimaassa Italiassa. Italiassa on rekisteröity viimeisen kymmenen vuoden aikana (2010–2019) keskimäärin 130 etnankoiraa vuodessa. On huomioitavaa, että Sisiliassa on huomattava määrä rekisteröimättömiä, lähinnä metsästyskäytössä olevia etnankoiria, jotka ovat täysin rekisteröityjen etnankoirien näköisiä. Rodun kantakirja on Italiassa avoin. Rotuun on rekisteröity Italiassa rotuunoton kautta viimeisen kymmenen vuoden aikana (2010–2019) keskimäärin 4 koiraa vuodessa.

Alkuperämaan jälkeen seuraavaksi suurimmat etnankoirapopulaatiot ovat Suomessa, Yhdysvalloissa ja Venäjällä. Kaikissa näissä maissa arvioidaan olevan yli 300 etnankoiraa. Yhdysvaltoihin vietiin ensimmäinen rekisteröity etnankoiria vuonna 1996. Rotu sai virallisen rodun oikeudet Amerikan Kennelliitossa vuonna 2015. Yhdysvaltojen sukulinjat ovat suurimmaksi osaksi peräisin samoista linjoista kuin etnankoirat Suomessa. Ensimmäinen etnankoiria vietiin Venäjälle vuonna 2004 ja rotu on kasvattanut siellä nopeasti suosiota 2010-luvulla. Lähes kaikki Venäjän etnankoirat polveutuvat reilusta kymmenestä Italiasta tuodusta koirasta.

Viidenneksi suurin populaatio löytyy Britanniasta, jossa on arviolta hieman yli 120 etnankoiraa – viimeisen 10 vuoden aikana siellä on syntynyt vuodessa keskimäärin 10 etnankoiraa. Muissa maissa rotua esiintyy vain vähän. Ruotsissa on rekisteröity viimeisen 10 vuoden aikana keskimäärin neljä etnankoiraa vuodessa. Rodun sukulinjat muissa maissa eivät juuri eroa Suomessa esiintyvistä linjoista.

Tunnetuimmat sukulinjat ovat käytössä läpi maailman ja ne ovat sekoittuneet keskenään. Täysin erillisiä geneettisiä populaatioita ei ole mantereiden tai maiden välillä sukutauluja tarkasteltaessa. Rodun kotisaarella Sisiliassa saattaa todennäköisesti olla vielä useita sukulinjoja, joita on käytetty hyvin vähän jalostukseen Sisilian ulkopuolella. Lisämahdollisuuden geenipohjan laajentamiseen antaa rodun kotimaassa avoinna oleva kantakirja.

Yhteenveto rodun jalostuspohjan laajuudesta

Etnankoira on Suomessa harvinainen ja pienilukuinen rotu. Vuosittain jalostukseen käytetään kotimaisten koirien lisäksi tuontikoiria sekä ulkomaalaisia uroksia, mikä tarkoittaa sitä, ettei Suomen etnankoirapopulaatio ole suljettu.

Rotu on myös muualla maailmassa harvinainen ja käytettävissä olevat sukulinjat ovat pääasiassa samat kuin Suomessa olevat sukulinjat. Italialaisten kasvattajien vaalimia sukulinjoja ei rodussa ole montaa, ja ne ovat Italian ulkopuolella sekoittuneet keskenään. Rodun kotimaassa avoinna oleva kantakirja antaa mahdollisuuden saada rotuun uutta geenistöä.

Tehollinen populaatio on jalostuspohjan laajuutta määrittävä laskennallinen arvo, joka kertoo rodun monimuotoisuudesta ja siitä, monenko yksilön geenimuotoja rodussa on. Mitä pienempi luku on, sitä harvempia yksilöitä käytetään jalostukseen – tällöin sukusiitos kasvaa ja jalostuspohjaa katoaa peruuttamattomasti. Rodussa on sitä vaikeampaa välttää sukusiitosta ja sukukatoa, mitä pienempi tehollinen populaatio on. Laskennallisen arvon lisäksi tehollista populaatiota voidaan arvioida myös DNA-näytteiden perusteella. Jotta pieni rotu pysyisi elinvoimaisena, minimisuositus teholliselle populaatiolle on 25 urosta ja 50 narttua. (Mäki, 2013)

Etnankoiran kohdalla on erittäin tärkeää tehollisen populaatiokoon kasvattaminen eli useampien koirien jalostukseen käyttäminen, geneettisten pullonkaulojen välttäminen ja pitkän tähtäimen suunnitelmallinen jalostusohjelma.

Tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät

Urosten liikakäyttö on vakava jalostuspohjaa kaventava riskitekijä, jota tulee välttää. Pentueista tulisi käyttää jalostukseen mahdollisimman montaa jalostuskelpoista yksilöä sen sijaan, että yhtä yksilöä käytetään verrattain useita kertoja.

Etnankoirien jalostuspohjan kannalta yhdistelmien sukusiitosaste, sairauksien suhteen riskialttiiden koirien tunnistaminen ja niiden jalostuskäytön välttäminen sekä geneettisen monimuotoisuuden ja vaihtelun lisääminen ovat haasteita.

Monimuotoisuuden tutkimiseen tarkoitettut geenitestit ja sairauksien tutkiminen tai testaaminen ovat työkaluja, joiden avulla jalostuspohjan laveutta voidaan ylläpitää ja kehittää.

Jälkeläismäärään perustuva PEVISA-ohjelma

Etnankoirilla ei ole PEVISA-ohjelmaa.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Etnankoira on temperamenttinen metsästyskoira, joka soveltuu myös seurakoiraksi. Etnankoiran luonnetta ja käyttäytymistä kuvataan rotumääritelmässä (liite 2) seuraavasti: ”Voimakastahtoinen ja tinkimätön, lempeä ja valpas, päättäväinen ja omistajaansa voimakkaasti kiintyvä. Se on pohjimmiltaan metsästyskoira, joka luottaa loistavaan vainuunsa, mutta myös erinomainen seurakoira. Se metsästää hajuaistillaan erityisesti villikaneja ja myös muuta pienriistaa. Ihanteellista metsästysmaastoa ovat Etnan ympäristön vaikeakulkuiset kalliot ja laavarinteet, missä etnankoira liikkuu vaivattomasti ja varmajalkaisesti. Näköaistiaan se käyttää vain sopivimman kulkureitin valitsemiseen, eikä mikään jää siltä huomaamatta. Se käyttää kuuloaan maakoloon piiloutuneen kaniinin havaitsemiseen, mutta ensisijaisesti se metsästää ja ajaa riistan esiin hyvän, luotettavan vainunsa avulla.”

4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Tilanne luonteissa tänä päivänä

Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry toteutti etnankoirien terveys-, luonne- ja lisääntymiskyselyn vuonna 2016 (liite 3). Vastausmäärä kyselyyn oli pieni rodun populaatioon nähden (n = 54, vain 13,6 % kaikista vuoteen 2016 asti Suomessa syntyneistä koirista), mikä rajaa vastausten yleistettävyyttä ja minkä vuoksi vastauksissa saattaa esiintyä virhemarginaalia.

Rodun luonnekirjo on terveys-, luonne- ja lisääntymiskyselyn sekä kasvattajien ja omistajien kokemusten mukaan laaja. Kyselyn perusteella voidaan todeta, että Suomessa etnankoirien luonne vastaa rotumääritelmän luonnekuvausta pääosin hyvin. Omistajista 91 % kuvasi koiraa ystävälliseksi, 67 % lempeäksi ja 51 % avoimeksi. Kyselyn mukaan vastauksista 79 %:ssa luonnehdittiin etnankoirien luonnetta hyväksi tai erinomaiseksi. Suurinta osaa etnankoirista (91 %) luonnehdittiin ystävälliseksi, lempeäksi (67 %), vilkkaaksi (60 %) ja avoimeksi (60 %). Noin puolia etnankoirista kuvailtiin äänekkäiksi (51 %), rohkeiksi (47 %) ja rauhallisiksi (46 %). Itsepäisiä oli noin 32 % rodun edustajista ja hiljaisia 28 %. Pidättyväisiksi kuvailtiin 21 % koirista. Kyselyn mukaan rodulla ei ole mainittavia sisäsiisteysongelmia. Edellä mainitut luonnehdinnat ovat omistajien omia subjektiivisia arvioita koiristaan.

Metsästyskoirana etnankoiralle tuntuu olevan tyypillistä nopea syttyminen asioihin, sillä kyselyn mukaan peräti 83 % koirista syttyi uusille asioille/tapahtumille nopeasti ja kaikista vastanneista 9 % koki, että koira on häiritsevän paljon nopea syttymään. Kysymyksessä ei täsmennetty, mikä uusi asia tai tapahtuma oli kyseessä. Koirista 23 %:lla oli vaikea rauhoittua kiihtymisen jälkeen ja 18 %:lla koirista oli vaikeuksia sopeutua uusiin tilanteisiin.

Myös rotumääritelmän luonnekuvauksesta selkeästi poikkeavia piirteitä esiintyi suomalaisen populaation sisällä. Vaikka virallisen rotumääritelmän mukaan etnankoira on voimakastahtoinen, tinkimätön ja päättäväinen, vain 47 % kuvasi koiraa rohkeaksi ja 32 % itsepäiseksi. Koirista 18 %:a kuvattiin alistuviksi, 14 %:a aroiksi, 9 %:a pelokkaiksi ja 5 %:a aggressiivisiksi. Eroahdistusta jossakin vaiheessa elämänsä oli ollut 9 %:lla koirista, mutta jatkuva eroahdistus oli erittäin harvinaista. Kyselyn perusteella vaikuttaa siltä, että populaation sisäinen hajonta ei rajoitu vain rotumääritelmän mukaisiin piirteisiin, vaan myös epätoivottuja piirteitä esiintyy.

Koiranäyttelyissä etnankoirat ovat pääasiallisesti saaneet erinomaisia tai hyviä arviointeja käyttäytymisestään. Ainoastaan kahdesti etnankoira on jouduttu hylkäämään näyttelyssä aggressiivisen käyttäytymisen vuoksi.

Erot eri maiden populaatioiden välillä

Etnankoirien luonnetta ei ole tiettävästi tutkittu ja tilastoitu muualla kuin Suomessa. Tästä johtuen vertailuaineistoa ei ole saatavilla siten, että eri maiden populaatioiden välisiä luonne-eroja olisi mahdollista analysoida luotettavalla tavalla. Suomen Cirnecot ja Italiaanot ry:n toteuttaman terveys-, luonne- ja lisääntymiskyselyn vastauksissa oli mukana myös tuontikoiria. Ottaen kuitenkin huomioon kyselyn pienen vastausmäärän ja sen, ettei tuontikoiria koskevia vastauksia ole mahdollista erotella Suomessa syntyneistä koirista, ei kyselyn pohjalta ole mahdollista tehdä erottelua eri populaatioiden välillä. Tämän lisäksi koirien käyttötarkoitukseen sekä elinympäristöön liittyvät seikat osaltaan vaikeuttavat populaatioiden välistä vertailua eri maissa.

Luonnetesti, MH-luonnekuvaus ja virallinen jalostustarkastus

Vuosittain rekisteröidyistä etnankoirista luonnetestin (liite 6), MH-luonnekuvauksen (liite 7) tai Kennelliiton virallisen käyttäytymisen jalostustarkastuksen (liite 8) on suorittanut yleensä vain yksittäisiä koiria (taulukko 8). Vuosina 2009–2020 luonnetestattuja etnankoiria on jalostustietojärjestelmän tilastojen mukaan Suomessa 13, ja samalla ajanjaksolla MH-luonnekuvattuja on yksi koira. Luonnetestatuista koirista neljä ei päässyt testiä läpi ja yhden testi keskeytettiin ohjaajan toimesta.

Vuonna 2013 neljä etnankoiraa osallistui Kennelliiton luonneosion jalostustarkastuksen pilottitestiin, joista yhden kohdalla testi keskeytettiin. Kokeiden vähyyden vuoksi yksilöiden tuloksia on vielä vaikea vertailla keskenään, ja testattujen koirien testitulokset eroavat toisistaan. Rodulle ei ole luotu luonteen ihanneprofiilia, johon luonnetestin tai -kuvauksen tulosta voitaisiin suhteuttaa. Toivottavaa olisi, että useampi etnankoira kävisi luonnetestissä ja/tai MH-luonnekuvauksessa, jotta kokonaiskuva luonteesta suhteessa testiin saataisiin muodostettua.

Taulukko 8. Luonnetestatut etnankoirat. Lähde: Jalostustietojärjestelmä.

	Ay Amor Of Bresar's	Colombian Friends Chili Pepper	Colombian Friends Magic Witch	Colombian Friends Golden Gift	Colombian Friends Curioso Chili	Colombian Friends Chili Vivaz	Colombian Friends Dreams For You	Colombian Friends Golden Charmer	Colombian Friends Dream Come True	Colombian Friends Dreams N' Wishes	Colombian Friend's Mill' Mariposa	Iosono Classico	Iosono Milla Magia	Kimblewick Hypnos	Kimblewick Jill
Toimintakyky	-15	-15	-15	-15	-15	-15	-15	-30	-15	-15	-30	-15	-15	-15	
Terävyys	3	1	1	1	1	1	3	3	1	1	1	1	1	1	
Puolustushalu	3	1	1	-1	3	-1	3	1	1	-1	1	-1	1	1	
Taisteluhalu	20	20	-10	-20	20	-10	-10	20	20	-30	-30	20	-10	-10	
Hermorakenne	35	35	35	35	35	-35	35	35	35	35	-35	35	35	35	
Temperamentti	15	45	45	45	15	30	45	45	30	30	30	30	15	45	
Kovuus	-16	8	8	8	-16	-16	-16	8	8	8	8	8	8	-16	
Luoksepäästävyys	30	30	30	30	30	30	30	45	30	30	30	45	45	30	
Laukauspelottomuus	(+++)	(++)	(++)	(++)	(+++)	(++)	(+++)	(++)	(+++)	(++)	(++)	(++)	(+++)	(+++)	
Yhteensä	75	125	95	83	73	-16	75	127	110	58	-25	123	80	71	0

4.2.3 Käyttö- ja koeominaisuudet

Rodun alkuperäinen käyttö

Etnankoira on alkuperäiseltä käytöltään metsästyskoira, joka metsästää erityisesti hajuistillaan ja kuulollaan vaikeassa vulkaanisessa maastossa piilossa olevia kaniineja. Metsästäjien määrä vähenee vuosi vuodelta johtuen lähinnä metsästäjäskupolven ikääntymisestä sekä metsästyksen rajoituksista Sisiliassa.

Alkuperäiset, rodunomaiset käyttäytymistarpeet ja niiden täyttäminen

Metsästäessään etnankoiran tulee etsiä saalis – useimmiten kaniini –, tai saaliin piilopaikka käyttämällä haju- ja kuuloaistiaan. Rotumääritelmän mukaan etnankoira käyttää näköaistiaan vain sopivimman kulkureitin huomaamiseen.

Löydettyään saaliin piilopaikan, joka on usein kolo vulkaanisessa kalliolla tai pensaassa juurella, alkaa koira raivoisasti haukkuen kaivaa oletettua piilopaikkaa. Metsästyksilanteissa metsästäjä saattaa käyttää

etnankoiran lisäksi frettiä. Metsästäjä tulee paikalle ja päästää koloon fretin, jolloin kaniini ryntää piilopaikastaan ulos.

Kokeet

Italiassa sekä Yhdysvalloissa ainoana Italian ulkopuolisena maana järjestetään etnankoirille metsästyskokeita, joilla mitataan rodun metsästysvaistoa. Metsästyskokeessa etnankoiraa metsästää kokeesta riippuen joko yksin tai parin kanssa. Koiralla on 20–30 minuuttia aikaa etsiä kaniini sellaiselta alueelta, jossa kaniineja pitäisi esiintyä. Metsästävän etnankoiran tulisi kaniinia etsiessään käyttää kaikkia aistejaan (kuulo-, haju- ja näköaisti).

Tuomari antaa koiralle laatuarvosanan suorituksen perusteella. Korkein arvosana on ”erinomainen”. Parhaalle erinomaisen saaneelle koiralle voidaan myöntää tuomarin harkinnan mukaan sertifikaatti. Voitettuaan kaksi sertifikaattia metsästyskokeesta koirasta tulee käyttövalio. Jos koira ei osoita ensimmäiseen viiteen minuuttiin merkkejä metsästysvaistosta tai se ei huomaa lähellä olevaa kaniinia, koiran suoritus hylätään.

Suomessa ei voida järjestää vastaavanlaisia kokeita mittaamaan etnankoiran metsästysviettiä, koska Suomen luonto ja eläimistö poikkeavat niin paljon Italian oloista. Metsästys etnankoiran kanssa on harvinaista Suomessa.

Näöllä metsästävien vinttikoirien rata- ja maastajuoksukokeet eivät mittaa etsimistä, hajutyöskentelyä tai kuuloa, joten kyseisillä kokeilla ei voida mitata etnankoiran metsästysominaisuuksia. Etnankoirat ovat kuitenkin osallistuneet maastajuoksukokeisiin vuodesta 1999 ja ratajuoksukokeisiin vuodesta 2002 alkaen. Kyseisten lajien suosio on Suomessa erittäin suuri rodun harrastajien keskuudessa. Etnankoirat ovat viime vuosina olleet yksi yleisimmistä roduista erityisesti maastajuoksukilpailuissa osallistujamäärän perusteella.

Maastajuoksu

Etnankoirat ovat juosseet maastajuoksukokeissa vuosina 2011–2020 yhteensä 925 suoritusta, joista hyväksytyjä on ollut 825 (taulukko 9). Viimeisen kymmenen vuoden aikana hyväksytyjen tuloksien (alkuerässä yli 150 pistettä tai alkuerässä ja finaalissa yli 300 pistettä) määrä on prosentuaalisesti kasvanut, mutta samalla SA-tulosten suhteellinen osuus vähentynyt. Vuosina 2011–2020 on valmistunut yhteensä 27 käyttövaliota maastajuoksukokeista. Diskvalifioituja suorituksia, joissa koira ei ole keskittynyt vieheen ajamiseen vaan se on häirinnyt kilpakumppaniaan kesken juoksusuorituksen, on tullut yhteensä 8 kappaletta eli noin 0,9 % kaikista kilpailusuorituksista.

Taulukko 9. Tilastoa etnankoirien maastajuoksukokeista vuosilta 2011–2020 (Lähde: Jalostustietojärjestelmä)

Vuosi	Kilpailevia koiria (kpl)	Kilpailusuoritukset (suoritus=alkuerä tai alkuerä+finaali) (kpl)	Hyväksytyjä suorituksia (yli 150 p ae tai yli 300 p ae+finaali) (%)	Hylättyjä suorituksia (alle 150 p) (%)	Diskaukset (%)	SA-tuloksia / yli 450 p (% suorituksista)*	Käyttövaliot (kpl)
2011	20	50	75	15	1	55*	3
2012	26	73	80	14	1	37*	0
2013	27	79	92	5	1	73*	2
2014	32	114	83	18	1	33	3
2015	30	81	93	6	0	40	2
2016	28	85	88	8	2	35	2
2017	38	126	93	9	0	28	3
2018	40	167	93	12	0	46	4
2019	43	129	92	8	2	33	7
2020	36	21	36	0	0	16	1

*Ennen vuoden 2014 sääntömuutosta SERT-tulos (väh. 400 p) (% suorituksista)

Ratajuoksu

Etnankoirat ovat juosseet ratajuoksukokeissa vuosina 2011–2020 yhteensä 827 suoritusta, joista käyttövalioaikoja oli 341 kpl (taulukko 10). Vuosina 2011–2020 on valmistunut yhteensä 25 etnankoiraa käyttövalioksi ratajuoksusta. Hylättyjä suorituksia (diskejä), joissa koira on niin ikään häirinnyt kilpakumppaniaan juoksusuorituksen aikana eikä keskittynyt vieheeseen, on tullut kymmenen viimeisen vuoden aikana yhteensä 29 kappaletta.

Taulukko 10. Tilastoa etnankoirien ratajuoksukokeista vuosilta 2011–2020 (Lähde: Jalostustietojärjestelmä)

Vuosi	Koira kpl	Suorituksia	Suorituksia/ koira	DISK	Käyttövaliot	KV-ajat
2011	4	25	6,3	1	1	4
2012	10	53	5,3	2	0	17
2013	12	83	6,9	0	2	43
2014	10	79	7,9	3	4	25
2015	10	61	6,1	0	1	26
2016	15	78	5,2	7	2	26
2017	20	121	6,1	3	1	42
2018	23	122	5,3	3	5	40
2019	18	132	7,3	5	3	63
2020	17	73	4,1	5	6	55

Maasto- ja ratajuoksukokeiden lisäksi satunnaisia etnankoiria on osallistunut viimeisen vuosikymmenen aikana vinttikoirien ajuejuoksukokeisiin, agilitykokeisiin, metsästyskoirien jäljestämiskokeisiin, rallytokokokeisiin sekä tottelevaisuuskokeisiin.

Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Suomalaiset etnankoirat ovat osallistuneet vuosina 2011–2020 aktiivisesti näyttelyihin. Näyttelytuloksia suomalaisilla etnankoirilla oli näinä vuosina yhteensä 1996 kpl (taulukko 11). Kymmenen viimeisen vuoden aikana etnankoirille annetuista arvosteluista 83 % (1651 kpl) oli laatuarvosanaltaan erinomainen. Etnankoirapopulaation kasvu näkyy myös näyttelytulosten määrällisenä kasvuna viimeisen kymmenen vuoden kuluessa. Toistaiseksi näyttelytulosten määrällinen kasvu ei ole vaikuttanut Suomen muotovalion ansainneiden koirien vuosittaiseen määrään, joka on pysynyt melko tasaisena tarkasteltavana ajanjaksona.

Taulukko 11. Tilastoa etnankoirien näyttelytuloksista vuosilta 2011–2020 (Lähde: Jalostustietojärjestelmä)

Vuosi	Näyttelytuloksia	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	FI MVA	C.I.B
2011	181	139	33	6	0	2	1	10	2
2012	196	155	33	6	0	1	1	8	1
2013	201	166	28	4	0	2	1	9	1
2014	196	169	23	3	0	1	0	11	5
2015	170	144	20	3	0	2	1	11	5
2016	183	151	24	6	0	2	0	10	4
2017	234	187	37	8	1	1	0	9	6
2018	223	186	32	2	0	1	2	11	4
2019	317	275	37	2	0	1	2	6	3
2020	95	79	15	0	0	1	0	8	3

4.2.4 Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen

Yksinoloon liittyvät ongelmat

Etnankoirilla esiintyy eroahdistusta. Vuoden 2016 terveystarkastuksen mukaan 9 %:lla etnankoirista oli jossakin elämänsä vaiheessa esiintynyt jonkinlaista eroahdistusta, mutta jatkuva eroahdistus oli erittäin harvinaista (vain yksittäisiä tapauksia). Eroahdistus ilmenee haukkumisena, vinkumisena tai tuhoamisena, kun koira jätetään ilman ihmisten seuraa.

Lisääntymiskäyttäytyminen

Vuoden 2016 terveystarkastuksen mukaan tyypillisintä etnankoirilla on, että juoksu alkaa 1–1,5 vuoden iässä (55 %). Nartuista 15 %:lla ensimmäinen juoksu tulee 1,5–2 vuoden iässä, 15 %:lla yli 2-vuotiaana ja 15 %:lla alle vuoden iässä. Narttujen juoksujen väli oli suurimmalla osalla 7–9 kk (57 %), 29 %:lla 10–12 kk ja 14 %:lla yli 12 kk.

Terveyskyselyn perusteella ei voitu tehdä havaintoja etnankoirien lisääntymiskäyttäytymisestä, mutta jalostustoimikunnan tietojen mukaan etnankoiran astutukset ja synnytykset sujuvat yleensä ottaen hyvin ja luonnollisesti. Etnankoirat ovat erinomaisia emoja ja pentujen hoito sujuu emolta poikkeuksetta hyvin.

Sosiaalinen käyttäytyminen

Kyselyn mukaan 21 % etnankoirista oli toisia koiria kohtaan dominoivia. Nartut suhtautuvat hieman urosta paremmin samaa sukupuolta oleviin koiriin. Urokset tulevat narttuja paremmin toimeen vastakkaista sukupuolta olevien koirien kanssa. Aggressiivisuus on rodussa erittäin harvinaista. Kyselyssä oli vain yksittäisten koirien mainittu käyttäytyvän aggressiivisesti.

Pelot ja ääniherkkyys

Koska rotu on metsästyskoira, etnankoiran tulisi olla ehdottomasti laukausvarma. Vuoden 2010 terveyskyselyssä kysyttiin koiran suhtautumista koviin ja yllättäviin ääniin. Koirista 66,6 % ei juurikaan reagoanut, 27,8 % arkaili hieman, mutta palautui nopeasti ja 5,6 % pelkäsi kovia ääniä (liite 3, kaavio 4).

Ikään liittyvät käytöshäiriöt

Rodulla ei ole tutkittu ikään liittyviä käytöshäiriöitä. Nuorilla etnankoirilla esiintyy tyypillisesti murrosikään liittyvä ns. mörkökausi, jonka aikana koira reagoi voimakkaammin yllättäviin asioihin tai tilanteisiin. Vaihe menee ohi koiran kehitysvaiheen edetessä kohti aikuisuutta.

Rakenteelliset tai terveydelliset seikat, jotka voivat vaikuttaa koirien käyttäytymiseen

Rodussa ei ole tutkittu tai todettu olevan rakenteellisia tai terveydellisiä seikkoja, jotka voivat vaikuttaa koiran käyttäytymiseen.

Sairaudet tai kipua aiheuttavat ongelmat voivat kuitenkin vaikuttaa koiran käyttäytymiseen epäedullisella tavalla. Rodussa esiintyviä sairauksia käsitellään kappaleessa 4.3.

4.2.5 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Keskeisimmät ongelmakohdat

Rotukerhon toteuttamaan terveyskyselyyn pohjautuen keskeisimmiksi ongelmakohdiksi rodun käyttäytymisessä voidaan nostaa koirilla havaitut vaikeudet sopeutua uusiin tilanteisiin sekä rauhoituttua kiihtymisen jälkeen. Lisäksi 14 %:a koirista kuvailtiin araksi.

Ongelmien syyt ja vähentäminen

Etnankoira on kiihkeä metsästyskoira, jonka jalostuksessa on vasta verrattain vähän aikaa kiinnitetty huomiota luonteenpiirteisiin metsästysominaisuuksien ulkopuolella. Luonteeseen voidaan vaikuttaa jalostuksella, minkä lisäksi myös koiran kasvatus ja kokemukset vaikuttavat koiran luonteeseen. Arkoja ja aggressiivisia koiria ei saa käyttää jalostukseen.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

Etnankoiralla ei ole PEVISA-ohjelmaa.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Etnankoiraa on pidetty keskimäärin verrattain terveenä rotuna. Nykytiedon valossa ja lisääntyneen terveystutkimuksen ansiosta voidaan sanoa, että etnankoiralla esiintyy samoja sairauksia kuin muillakin roduilla. Tiedot etnankoirien terveydestä perustuvat Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry:n tekemiin

terveyskyselyihin, Suomen Kennelliiton ylläpitämän Jalostustietojärjestelmän terveystietoihin sekä jalostustoimikunnan vastaanottamiin tietoihin koirien sairauksista ja kuolinsyistä. Suomessa tutkitaan nykyään jo suuri määrä etnankoiria vuosittain virallisissa terveystutkimuksissa ja trendi on noususuhdanteinen.

Taulukossa 12 on esitelty etnankoirilla todetut merkittävät sairaudet ja viat. Tiedot esiintyvistä sairauksista on kerätty SIC ry:n teettämästä terveystutkimuksesta (2016) sekä jalostustietojärjestelmästä.

Taulukko 12. Etnankoirilla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Sairaus	Lyhyt kuvaus ja lähteet	Yleisyys	Merkitys	Perinnöllisyys	Jalostus
Allergiat, atopia ja iho-ongelmat	https://evidensia.fi/hoitovinkit/koiran-allergia-ja-atopia/ https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/koiran-atopia	Etnankoiran yleisin terveysongelma liittyy allergiaan ja ihoon. Rotukerhon terveystutkimuksen (2016) mukaan 7 %:lla etnankoirista on diagnosoitu allergia. Allergiatapauksille ei löytynyt yhteistä nimittäjää, vaan allergian aiheuttajat vaihtelivat. Allergia oireili kyselyn mukaan aina iholla, yksittäistapauksena suolisto-oireina. Kyselyn mukaan peräti 12 %:lla etnankoirista on todettu atooppista ihottumaa. Rodun yksilöllä kuiva iho tai ihon hilseily on yleistä (21 %), osa tästä on kausittaista ja johtuu ehkä kuivasta talviilmasta. Rodulla tavataan myös karvattomuutta ja huonokarvaisuutta.	Koira vaatii koko elämänsä ajan erikoishoitoa (ruokavalio, lisäravinteet, pesut ja lääkitys).	Tiedetään että allergiat ja atopiat periytyvät, mutta periytymistapaa ei tunneta.	Allergiasta tai atooppisesta ihottumasta kärsivää etnankoiraa ei saa käyttää jalostukseen.
Kasvaimet	Mastsolukasvaimet, aivokasvaimet, sisäelinkasvaimet. https://koirakissaklinikka.fi/koira-artikkelit/koiran-kasvainsairaudet	Etnankoirilla esiintyy verrattain yleisesti kasvainsairauksia. Ihon kasvaimia esiintyy niin hyvä- kuin pahalaatuisina.	Pääasiassa nämä hoituvat leikkauksella. Sisäelinten ja aivojen kasvaimissa ennuste on huomattavasti heikompi ja yleensä niistä kärsivät koirat joudutaan lopettamaan.	Osa koirien pahalaatuisista kasvaimista on todettu perinnöllisiksi, mutta perinnöllisyysmekanismi ei ole tunnettu.	Jalostusvalintoja tehtäessä on hyvä tiedostaa mahdollisuus alttiuden periytymiselle.

Patellaluksaatio	<p>Polvinivelen rakenteelliset heikkoudet altistavat patellaluksaatiolle eli polvilumpion sijoiltaan menolle. Jalka-asento on virheellinen ja polvilumpion telaurat ovat liian matalat. Patellaluksaatio on synnynnäinen ja jaetaan vian vakavuuden perusteella neljään eri asteeseen.</p>	<p>Eläinlääkäri tutkii polvet tunnustelemalla. Patellaluksaatio havaitaan usein jonkin tapaturman jälkeen, vaikka kyseessä on synnynnäinen vika. Patellaluksaatio voi myös pahentua, eikä nuorena saatu tulos välttämättä ole lopullinen. Etnankoirilla on löydetty patellaluksaatiota vielä vähäisiä määriä.</p>	<p>I-asteen luksaatiot ovat tavallisesti oireettomia, eivätkä kaipaa hoitoa. II- ja III -asteen luksaatioissa koiralla havaitaan selviä liikkumisvaikeuksia. Ravatessaan koira koukistaa hetkittäin raajaansa sen sijaan, että tukeutuisi sillä maahan (polvilumpio on luiskahtanut pois paikoiltaan), ja jatkaa sitten normaalia ravia (polvilumpio on palautunut paikoilleen). IV -asteen luksaatioissa polvilumpio on pysyvästi pois paikoiltaan.</p> <p>Lievien patellaluksaation muotojen hoidoksi riittää yleensä lepo ja kipulääkitys. Jos tämä ei auta, patellaluksaatio voidaan hoitaa kirurgisesti. Leikkausmenetelmiä on useita. Vaikeimman asteen luksaatioissa hoito voi vaatia useita leikkauksia ja ennuste voi olla huono.</p>	<p>Patellaluksaatio on polvinivelen perinnöllinen, kehityksen aikana esille tuleva sairaus. Eli vika on periytyvä, vaikkei sen peritymiskaavio ole selvillä. Polvilumpion rakennetta säätelevät useat eri geenit, joiden esilletuloa myös ympäristö muokata.</p>	<p>Yhdistelmän molempien osapuolten polvet tulee olla tutkittu virallisesti ennen astutusta. Jos toisella osapuolella on polvilausunto 0/1 tai 1/0, tulee toisen osapuolen polvilausunto olla 0. Tämän huonompia asteita (1/1 tai 2-4) ei tule käyttää jalostukseen lainkaan.</p>
Hampaat ja purenta	<p>Normaali purenta on saksipurenta. Virhepurentoja ovat ala-, tasa- ja</p>	<p>Rodulla hammaspuutokset ovat verrattain yleisiä. Terveyskyselyn (liite 3)</p>	<p>Hampaiden P1 ja M2 puutokset ovat merkityksettömiä</p>	<p>Kaikki hammaspuutokset lukuunottamatt</p>	<p>Suosittelaa käytettävän jalostukseen koiria, joilla</p>

	yläpurenta. Purentaviat tulee erottaa ns. papukaijaleuasta (brachygnatia), jota myös esiintyy etnankoirissa.	mukaan 14 %:ltä etnankoirista puuttuu hampaita. Puuttuvat hampaat ovat lähes aina välihampaita ja yleisimmin välihammaspuutoksia oli kaksi. Kolmen ja sitä useampien välihampaiden puutokset ovat rodussa harvinaisia. Terveyskyselyjen mukaan rodulla ei ole mainittavia purentavikoja ja hampaat säilyvät terveinä.	ä ja rotumääritelmä sallii ne. Etuhampaiden tai raateluhampaiden puutos on vakava virhe.	a P1:n ja M3:n puutoksia ovat perinnöllisiä. P1 ja M3 -hampaiden puutokset johtuvat evoluutiosta.	purenta noudattaa rotumääritelmää.
Silmäsairaudet kuten distichiasis, kortikaalinen katarakta, lasiaisen rappeuma, PPM, PHTVL/PHTV ja RD-multifokaali. Lisäksi geenitesteissä on löytynyt CRM1-kantajuuksia, jotka kuitenkin eivät etnankoirilla puhkea ilmiäsuun.	Etnankoiria on tutkittu silmiltään populaation kokoon nähden Suomessa erittäin runsaasti vuosien 2009–2019 aikana. Tällä aikavälillä syntyneistä etnankoirista 118 silmät on tutkittu. https://www.kenne.liitto.fi/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/yleisimmat-silmasairaudet	Silmäsairauksia on esiintynyt yksittäistapauksina niin Suomessa kuin ulkomaillaakin.	Sairauksien merkityksellisyys elämänlaadun ja näkökyvyn kannalta vaihtelee vähäisestä sokeuttavaan ja/tai kivuliaaseen tai muuten koiran hyvinvointia merkittävästi haittaavaan ongelmaan.	Etnankoirilla esiintyvien silmäsairauksien tiedetään olevan perinnöllisiä läpi roturajojen. Tämä tieto näistä rodussa esiintyvistä sairauksista on saatu joko pitkäaikaisten silmätarkastusten ja sukutauluanalyysien tai geenitutkimuksen ja DNA-testien avulla.	Suosittelaa jalostukseen käytettäväksi vain terveeksi todettuja yksilöitä. Poikkeuksena ylimääräiset ripset ja mRD gRD, jolloin suositellaan, että kumppani olisi terve.
Sydämen vajaatoiminta, endokardioosi ja sivuäänit	https://www.kenne.liitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/koirien-sydansairaudet-ja-niiden-diagnostiikka	Etnankoirilla esiintyy hyvälaatuisia fysiologista sivuääntä, jolla ei ole vaikutusta koiran jalostuskäyttöön. Tämän lisäksi esiintyy sydämen vajaatoimintaa. Tapaukset on todettu tavallisesti korkeammalla iällä muutamaa poikkeusta lukuunottamatta. Sydänongelmia on	Vaatii yleensä loppuelämän ajaksi lääkityksen. Lyhentää elinajanodotetta.	Hankitut sydänsairaudet (ei synnynnäiset): Myksomatoottinen läppärappema (MMVD), Dilatoiva kardiomyopatia (DCM). Synnynnäiset sydänsairaudet: Aortan ahtauma	Sivuääni liittyy moniin sydänsairauksiin, kuten hankittuun läppärappemaan ja synnynnäisiin sydänsairauksiin. Koiraa, jolla kuuluu sivuääni, ei tule käyttää jalostukseen ilman, että sille on tehty virallinen UÄ- ja

		esiintynyt niin Suomessa kuin ulkomaillakin.		eli subaorttastenoosi (SAS), Keuhkovaltimon ahtauma eli pulmonaalisten oosi (PS), Muut synnynnäiset sydänsairaudet.	EKG- tutkimus.
Autoimmuunisairaudet, kuten kilpirauhasen vajaatoiminta, addisonintauti, furunkuloosi, yleistynyt sikaripunkki, moniniveltulehdus, autoimmuuni aivokalvontulehdus, juveniili vaginiitti, juveniili fokulaarinen konjunktiviitti, diabetes sekä eosinofiilinen myosiitti. Lisäksi geenitesteissä on löytynyt AMS-kantajuuksia, jotka kuitenkin eivät etnakoirilla puhkea ilmiäsuun.	Autoimmuunisairaudet liittyvät yksilön puolustusmekanismeihin. Autoimmuunisairaus tuhoaa virheellisesti yksilön omia kudoksia ja siihen liittyy usein perinnöllinen alttius.	Näitä autoimmuunisairauksia on esiintynyt yksittäisiä tapauksia niin Suomessa kuin ulkomailla.	Osa autoimmuunisairauksista on vaikeita hoitaa. Osa niistä vaatii pitkäaikaisia lääkityksiä tai jopa koko elämän mittaisia lääkityksiä. Yleensä lääkityksen avulla koirat kykenevät elämään lähes normaalia elämää. Nuoreen ikään liittyvät menevät lääkityksellä ohijaksi ja harvoin uusivat enää aikuisiällä.	Autoimmuunisairauksien tarkkaa periytymistä ei ole selvitetty, mutta se tiedetään, että ne periytyvät.	Autoimmuunisairautteen sairastunut koira ei voida käyttää jalostukseen, vaikka oireet häviäisivätkin lääkityksen myötä.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Etnankoirien kuolinsyistä on saatavilla rajoitetusti tietoa. Jalostustietojärjestelmän tilastot etnankoirien keskimääräisestä eliniästä ja kuolinsyistä ovat varsin suppeat (taulukko 13). Jalostustietojärjestelmään on ilmoitettu 35 etnankoiran kuolinsyy, vaikka Suomessa on kuollut jalostustoimikunnan tiedon mukaan 25 vuoden aikana noin 100 koiraa. Tämän vuoksi tilasto voi antaa osin virheellisen kuvan rodun kuolinsyistä sekä -iästä.

Jalostustietojärjestelmässä kuolleeksi ilmoitettujen etnankoirien keskimääräinen elinikä on ollut 8 vuotta ja 8 kuukautta. Yleisin kuolinsyy etnankoirilla on tilaston mukaan kasvainsairaudet tai syövät, joihin on kuollut 10 koiraa keskimäärin 8 vuoden ja 1 kuukauden ikäisenä. Kahdeksan koiran on merkitty kuolleen vanhuuteen keskimäärin 13 vuoden ja 8 kuukauden ikäisenä. Todellisuudessa myös moni muu jalostustietojärjestelmässä kuolleeksi merkitty koira on kuollut vanhuuden myötä tulleisiin sairauksiin. Kahden koiran on ilmoitettu kuolleen tapaturman seurauksena. Tilaston mukaan tapaturmaisesti kuolleet etnankoirat ovat nuorempia kuin koirat, jotka ovat kuolleet rodussa esiintyviin sairauksiin. Kolme koiraa on kuollut maksan tai ruoansulatuskanavan sairauteen. Näiden koirien keskimääräinen elinikä oli 11 vuotta ja 4 kuukautta. Muut kuolinsyyt ovat yksittäisiä, seitsemän koiran kuolinsyytä ei ole ilmoitettu.

Taulukko 13. Etnankoirien kuolinsyytilasto (poimittu 6.1.2021)

Kuolinsyy	Keskimääräinen elinikä	Yhteensä
Kasvainsairaudet, syöpä	8 vuotta 1 kuukautta	10
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	4 vuotta 11 kuukautta	1
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	11 vuotta 4 kuukautta	3
Muu sairaus, jota ei ole listalla	11 vuotta 7 kuukautta	3
Sisäeritysrauhasten sairaus	10 vuotta 6 kuukautta	1
Sydänsairaus	12 vuotta 7 kuukautta	1
Tapaturma tai liikennevahinko	6 vuotta 5 kuukautta	2
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	13 vuotta 8 kuukautta	8
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	3 vuotta 4 kuukautta	1
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	7 vuotta 9 kuukautta	6
Kaikki yhteensä	9 vuotta 6 kuukautta	35

4.3.4 Lisääntyminen

Keskimääräinen pentuekoko

Etnankoiran keskimääräinen pentuekoko vuosina 2011–2020 on ollut 5,2. Tänä aikana on syntynyt yhteensä 62 pentuetta.

Astumis- ja tiinehtymisvaikeudet sekä synnytysongelmat

Rodussa ei ole yleisesti todettu olevan astumis- tai tiinehtymisvaikeuksia tai mainittavia synnytysongelmia. Muutamissa yksittäisissä tapauksissa uroksen siemennesteen laatu on ollut heikko, uros ei ole suostunut astumaan tai narttu on ollut steriili.

Pentujen hoitamiseen liittyvät ongelmat nartuilla

Rodussa ei ole raportoitu olevan pentujen hoitamiseen liittyviä ongelmia. Jalostustoimikunnan saamien tietojen mukaan etnankoirat ovat erinomaisia emoja ja pentujen hoito sujuu poikkeuksetta emolta hyvin.

Pentukuolleisuus, synnynnäiset viat ja epämuodostumat

Vuoden 2016 terveystarkastuksen perusteella ei raportoitu rodussa olevan erityistä pentukuolleisuutta, synnynnäisiä vikoja tai epämuodostumia. Muutamia kitalakihalkioita on raportoitu aiemmin.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Ulkomuotoon liittyvät anatomiset piirteet, jotka altistavat rodun yksilöt sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmille

Rotuna etnankoiralla ei ole epäterveitä anatomisia piirteitä, jotka altistaisivat yksilöitä sairauksille tai muille ongelmille. Joillain yksilöillä ongelmana on hyvin niukat kulmaukset, jotka altistavat sekundaarisille ongelmille. Leukoihin liittyvä anatominen ongelma on brachygnathia (papukaijaleuka), jota on tullut tietoon muutamalla yksilöllä. Joillain koirilla havaittavat heikot alaleuat altistavat yläpurennalle. Näiden lisäksi etnankoirilla esiintyy alopeciaa, joka aiheuttaa karvattomuutta, josta taas aiheutuu välillisiä ongelmia näille yksilöille (haavat, nirhaumat, ihottumat).

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Keskeisimmät ongelmakohdat

Etnankoiran yleisimmät terveydelliset ongelmat ovat erilaiset iho-ongelmat: allergiasta tai atopiasta johtuvat ihottumat. Silmät ovat pääosiltaan terveet, mutta perinnöllisiä silmäsairauksia on löytynyt lisääntyneen terveystutkimisen myötä. Patellaluksaatiota esiintyy myös kohtalaisesti rodussa maailmanlaajuisesti.

Jalostuksen kannalta keskeisiä haasteita ovat myös esiintyneet autoimmuunisairaudet, maksan tunnistamattomat toimintahäiriöt sekä luustoon liittyvät ongelmat.

Ongelmien mahdollisia syitä

Allergioiden ja atopian esiintyminen saattaa osittain johtua siitä, että jalostukseen käytetään koiria, jotka pysyvät oireettomina erikoisruokavalioiden avulla, jolloin sairaudet siirtyvät tehokkaasti eteenpäin. Terve koira ei vaadi erikoisruokavaliota.

Toinen mahdollinen syy ongelmiin on koirien jalostuskäyttö liian nuorena, jolloin jälkeläisten laadusta ei saada ajoissa tietoa ennen koiran seuraavaa jalostuskäyttöä. Lisäksi oman ongelmansa muodostaa turhan voimakas linja- ja sukusiitoksen käyttäminen erityisesti rodun kotimaassa.

4.4. Ulkomuoto

Rotumääritelmä

Etnankoiran rotumääritelmän tuorein versio on vuodelta 2017. Etnankoiran sanotaan olevan keskikokoinen, tyyppiltään alkukantainen, tyylikäs sekä hoikkalinjainen koira. Koiran rakenne on tiivis ja vahva ja mittasuhteiltaan neliömäinen. Aina valppaasti pystyssä olevat korvat antavat rodun yleisvaikutelmalle oman leimansa.

Rotumääritelmä on yksityiskohtainen ja tarkka, sisältäen lukuisia kulmaprosentteja sekä mittasuhteita (liite 2).

Rodun koirien näyttelykäynnit

Suomalaiset etnankoiraharrastajat vievät koiriaan aktiivisesti näyttelyihin. Vuosina 2011–2020 suomalaiset etnankoirat osallistuivat 1 996 kertaa Suomen näyttelyihin. Näinä vuosina 93 etnankoiraa saavutti Suomen muotovalion arvon ja 34 koiraa kansainvälisen muotovalion arvon.

Rodun koirien jalostustarkastukset

Rodussa ei ole toistaiseksi järjestetty jalostustarkastuksia, mutta niiden järjestämistä suunnitellaan.

Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Etnankoiran pitäisi olla rakenteeltaan terve, vahva, kestävä ja ketterä, jotta koira pärjäisi metsästystilanteessa vaikeassa vulkaanisessa maastossa vuorenrinteillä. Luustoltaan etnankoira on elegantti ja kevytluustoinen, eikä se saa olla rungoltaan tai raajoiltaan liian raskas – liiallinen rotevuus voi olla este ketteryydelle metsästystilanteessa. Liian heiveröinen luusto on kuitenkin virhe.

Rungon mittasuhteiltaan etnankoira on neliömäinen. Ylälinja on suora ja laskee säästä kohti lantiota. Etnankoiralla on korkea ja kapea säkä sekä selkä, jonka ylälinja on suora. Lanne on lyhyt ja lantio pitkä, tiivis ja viisto. Häntä on sijoittunut alas ja se on melko pitkä ja paksu. Alalinja on maltillisesti kuroutunut, ja kaula on asettunut ylväästi melko pystyyn. Kulmaukset ovat kohtuulliset edessä ja takana.

Keskeisimmät ongelmakohdat

Suomalaisten etnankoirien taso on keskimäärin hyvä, vaikka suurta hajontaa on erityisesti koirien tyypeissä, rungon mittasuhteissa, luuston vahvuudessa, raajojen kulmauksissa sekä turkinlaadussa. Rodun jakautumista kahteen eri rotutyypin on vältettävä.

Rakenteen ja ulkomuodon keskeiset ongelmakohdat rodussa ovat liian vahva tai toisaalta liian heiveröinen luusto, suorat olkavarret, ulkonevat kyynärpäät, ulospäin kääntyneet ranteet, liian suorat (pukinsorkat) tai liian taipuneet välikämmenet, litteät etuosat, suorat tai epätasapainoiset kulmaukset, liian pitkä sääri, kaarevat tai notkot selät, kaarevat tai liian pitkät lanneosat sekä liian lyhyet tai liioitellun jyrkät lantiot, jotka vaikuttavat negatiivisesti koiran liikkeisiin ja terveeseen rakenteeseen. Rodun oikeantyyppiseen alalinjaan tulee myös kiinnittää huomiota, sillä rodussa esiintyy yleisesti liian kuroutuneita, vinttikoiramaisia alalinjoja tai liian syviä ja lyhyitä rintakehiä. Rodussa esiintyy myös huonokarvaisuutta ja karvattomuutta, mikä ei ole suotavaa koiralle, joka metsästää riistaa Välimeren piikikkään kasvillisuuden seassa ja kivikkoisessa maastossa. Koiralla tulisi olla karvoitusta suojanaan.

Kokohajontaa on runsaasti: liian pieniä tai kevytrakenteisia sekä liian kookkaita tai raskasrakenteisia esiintyy, mutta rodun rotumääritelmä sallii suuren kokovaihtelun. Keskimääräinen säkäkorkeus uroksilla oli terveystarkastuksen mukaan 49,8 cm ja nartuilla 45,8 cm. Rungon mittasuhteissa esiintyy myös hajontaa, eikä pitkärunkoisia yksilöitä tulisi suosia.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodun edellisen jalostuksen tavoiteohjelman voimassaoloaika

Etnankoirien aikaisempi jalostuksen tavoiteohjelma oli voimassa 2012–2016. Tämä tavoiteohjelma oli myös rodun ensimmäinen.

Taulukko 14. Edelliseen tavoiteohjelmaan kirjatut tavoitteet sekä niiden toteutuminen

Tavoite	Toimenpide	Tulos
<p>Tehollisen populaation ylläpitämiseksi ja kasvattamiseksi jalostukseen käytetään mahdollisimman montaa eri koiraa sekä vältetään yksittäisten koirien ja sukulinjojen liikakäyttöä.</p> <p>Sukusiitosasteen kasvamista pyritään hidastamaan.</p> <p>Kasvattajien toivotaan tekevän yhdistelmiä, jotka kasvattavat kannan geneettistä kokoa.</p>	<p>Yhdistys sopi Genoscooperin kanssa MyDogDNA-testipaneelista alennuksen, jonka avulla voitiin tarjota edullisempia geenitestipaketteja italianvinttikoirille ja etnankoirille.</p> <p>Toimenpiteet ovat olleet vähäisiä jalostustoimikunnan väliaikaisen henkilöresurssipuutteen vuoksi.</p>	<p>Iso osa kasvattajista on teettänyt MyDogDNA-testin jalostuskoirilleen ja käyttänyt palvelun tarjoamaa Breeder-työkalua laskemaan geneettistä monimuotoisuutta. Tämän lisäksi kasvattajat ovat valtaosin suunnitelleet tarkkaan pentueitaan.</p> <p>Aiemmat tavoitteet ovat edelleen relevantteja. Yhdistyksen on tärkeää jatkaa kasvattajien opastusta sekä jalkauttaa uusi JTO huolellisesti.</p>
<p>Terveytilanne pyritään säilyttämään hyvänä.</p>	<p>Terveystutkimuksiin kannustaminen.</p> <p>Suositus, että jalostuskoirat on terveystarkastettu silmien ja polvien osalta.</p> <p>Terveyskysely ja julkinen terveystilastus yhdistyksen verkkosivuilla.</p>	<p>SIC ry on kannustanut jäseniään viemään etnankoiransa virallisiin terveystutkimuksiin korvaamalla osan silmä- ja polvitutkimusten kuluista.</p> <p>Koiria on käytetty hyvin vähän jalostukseen tutkimatta.</p> <p>SIC ry on julkaissut verkkosivuilla julkisen terveystilastuksen, johon voi lähettää koiran terveystietoja verkkolomakkeella.</p>
<p>Jalostuskoirien luonteeseen kiinnitetään huomiota.</p> <p>Jalostukseen ei saa käyttää arkoja tai aggressiivisia yksilöitä.</p>	<p>Terveys- ja luonnekysely.</p> <p>Pohdittu LT- ja MH-ihanneprofiilien laatimista.</p>	<p>SIC ry on tehnyt edellisen terveys- ja luonnekyselyn vuonna 2016.</p> <p>Etnankoirien luonnetta ei toistaiseksi yleisesti mitata tai testata, muutamia koiria on luonnetestattu hyvin tuloksin.</p> <p>Muutama etnankoiria on lopetettu luonteen ongelmien vuoksi.</p>

<p>Jalostuskoirilla toivotaan olevan metsästysviettiä.</p>	<p>Kannustettu rodun harrastajia tutustumaan ja osallistumaan vinttikoirien rata- ja maastajuoksu-harrastukseen viestinnällä sekä järjestämällä harrastuspäiviä ja yhdistyksen omia mestaruuskokeita.</p> <p>Palkitaan vuosittain menestyneimmät maasto- ja ratajuoksijat.</p> <p>Kannustettu kasvattajia ja harrastajia lähtemään Italiaan metsästyskokeeseen. Suomesta on lähes vuosittain osallistunut jalostustoimikunnan jäsen metsästyskokeeseen. Hän on jakanut kuvia ja tietoa tästä jäsenistölle.</p>	<p>Niin kutsutun metsästysvietin voimakkuutta tai varsinaisia alkuperäisen käyttötarkoituksen mukaisia ominaisuuksia ei suomalaisilta koirilta tyypillisesti mitata. Suomessa ei ole olemassa koemuotoa, joka mittaisi etnankoiran metsästyskäyttämistä. Tällaisen kokeen järjestäminen olisi mahdotonta Suomen eläinsuojelulain ja metsästyslain mukaisesti.</p> <p>Viime vuosien aikana etnankoiria on kuitenkin osallistunut runsaasti rata- ja maastajuoksu-kokeisiin, joiden perusteella etnankoiran käyttöominaisuuksia voidaan jossain määrin pyrkiä arvioimaan.</p>
<p>Pyritään säilyttämään terve rakenne ja liioittelematon ulkomuoto.</p> <p>Rodun tärkein mittasuhte on rungon neliömäisyys, jota pyritään ylläpitämään. Pitkärunkoisia koiria ei suosita.</p> <p>Koko pidetään rotumääritelmän mukaisena.</p> <p>Rodunomaisiin liikkeisiin kiinnitetään huomiota; löysiä ja korkeita etuliikkeitä tai lyhyttä taka-askellusta ei suosita.</p>	<p>Osallistuttu ulkomuototuomareiden koulutukseen ja arvostelukokeiden järjestämiseen.</p>	<p>Etnankoirille on pidetty ensimmäinen ulkomuototuomareiden arvostelukoe vuonna 2019.</p> <p>SIC ry on kouluttanut ulkomuototuomareita lähes vuosittain.</p> <p>Etnankoirakasvattajille suunnattu verkkoseminaari rotutyypistä pidettiin joulukuussa 2020.</p>

Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

Etnankoirien tehollinen populaatio on huomattavan pieni. Jalostuksen ulkopuolelle jäävien yksilöiden määrä on suhteessa varsin korkea. Pentueista pääasiassa jalostukseen on käytetty muutamaa tai vain yhtä yksilöä. Sama trendi on jatkunut joitain poikkeuksia lukuun ottamatta jo vuodesta 1993 alkaen aina tähän päivään saakka.

Jalostussuositusten ja PEVISAn ajantasaisuuden arviointi

Aiemmassa etnankoirien jalostuksen tavoiteohjelmassa annetut jalostussuositukset on tarkastettu tässä JTO:ssa.

Patellaluksaation osalta edellisen JTO:n suositusta hieman löyhennetään. Rodun sisällä polvien tilanne on hyvä, tutkituista koirista vain muutamilla on todettu jonkin asteinen patellaluksaatio. Monimuotoisuuden turvaamisen näkökulmasta ei nähdä mielekkääksi rajata jalostuksesta ulos koiraa, jolla on lieväästeinen patellaluksaatio (polvilausunto: aste 1) mikäli kumppanin polvilausunto on 0. Uusissa suosituksissa on otettu kantaa myös erilaisten silmänsairauksien merkitykseen jalostuksessa sekä purentavikaisten tai perinnöllisesti hammaspuutoksellisten (ei P1 ja M3) koirien partnereiden valintaan.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Jalostuspohja

Jalostuksen tavoitteena on pitää yllä ja lisätä perinnöllistä monimuotoisuutta, vähentää perinnöllisten vikojen ja sairauksien esiintymistä sekä suojata koiria immuunipuolustukseen ja lisääntymiseen liittyviltä ongelmilta.

Sukusiitosasteen tavoitellaan pysyvän Kennelliiton jalostusstrategiassa määritetyn ylärajan alapuolella.

Käyttäytyminen ja luonne

Etnankoiraa käytetään kotimaassaan Italiassa (pääosin Sisiliassa) metsästyskoirana, mutta Italian ulkopuolella etnankoirana on lähinnä seurakoirana. Seurakoiran tulee olla käyttäytymiseltään sosiaalinen ja avoin, minkä vuoksi kasvattajien tulee kiinnittää jalostusvalinnoissaan huomiota koiran luonteeseen. Jalostukseen ei saa käyttää arkoja tai aggressiivisia yksilöitä. Rodussa näitä epätyypillisen luonteen omaavia koiria ei esiinny huolestuttavia määriä. Jalostuksella pyritään kehittämään rotutyypillistä luonnetta, jonka tärkeitä piirteitä ovat tasapainoinen hermorakenne ja hyvä toimintakyky.

Käyttöominaisuudet

Etnankoirana on puhdasverinen metsästyskoira. Etnankoiran metsästyskäyttäytyminen koostuu niin kutsutun saalisvietin lisäksi riistan sinnikkästä etsimisestä ja jäljittämisestä haju-, näkö- ja kuuloaistin avulla sekä yhteistyöstä metsästäjän kanssa.

Jalostuskoirilla toivotaan olevan niin kutsuttua metsästysviettiä, vaikka rotua pidetäänkin Suomessa seurakoirana. Valitettavasti Suomessa ei oikeanlaisten olosuhteiden puutteen vuoksi eikä eläinsuojelulain puitteissa voida järjestää etnankoirille metsästyskokeita, kuten rodun kotimaassa Italiassa, joten rodunomaisen metsästyskäyttäytymisen mittaaminen on ongelmallista ja haastavaa. Suomessa tarkoituksenmukaisimmat etnankoiran käyttöominaisuuksien mittaamistavat lienevät vinttikoirien maasto- ja ratajuoksukokeet, vaikka niiden avulla ei voidakaan arvioida etnankoiran käyttöominaisuuksia kuin hyvin kapeasti. Rata- ja maastajuoksukokeiden perusteella voidaan arvioida metsästyksessä tarvittavan niin kutsutun saalisvietin vahvuutta ja laatua, mutta nämä koemuodot eivät mittaa etnankoiran soveltuvuutta alkuperäiseen metsästyskäyttöön kaikkien osa-alueiden osalta.

Rodun jalostuksessa pyritään ylläpitämään sekä parantamaan rodun mitattavissa tai arvioitavissa olevia käyttöominaisuuksia.

Terveys ja lisääntyminen

Rodun terveystilanne sekä lisääntymisterveystilanne ovat toistaiseksi hyvät, ja ne pyritään myös säilyttämään hyvinä.

Ulkomuoto

On erittäin tärkeää suojella jalostuksen keinoin alkuperäistä rotutyyppejä ja pyrkiä siihen kaikessa kasvatus työssä. Rodun terve rakenne ja liioittelematon ulkomuoto ovat avainasemassa. Mikään liioiteltu rotupiirre tai hypertyyppi ei ole tavoiteltava.

Rodun tärkein mittasuhte on rungon neliömäisyys, jonka tulee olla aina tavoite. Kokoa on pidettävä myös rotumääritelmän rajoissa. Rodusta löytyy liian pieni- tai suurikokoisia sekä liian kevyt- tai raskarakenteisia yksilöitä. Jalostuksen tavoitteena on myös parantaa etnankoirien liikkeitä. Suurimmat liikkeiden ongelmat ovat liian korkeat tai löysät etuliikkeet, jotka yleensä johtuvat lyhyestä olkavarresta sekä etuasentoisesta lavasta. Takaliikkeissä ongelmana on rungon alle jäävä sipsuttava askel, joka voidaan yhdistää väärään lantion rakenteeseen.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Yleisesti etnankoirien jalostuksessa suositellaan noudatettavan Kennelliiton yleisiä jalostussuosituksia sekä jalostusstrategiaa. Vain kliinisesti tervettä koiraa saa käyttää jalostukseen. Näin vältetään sairauksia, jotka aiheuttavat koiralle kipua tai epämukavuutta tai muuten rajoittavat koiran lajityypillistä elämää.

Suosituksen mukaan yhdistelmä ei saisi olla laskennalliselta sukusiitosprosentiltaan (5 polvella laskettuna) yli serkusparituksen, eli 6,25 %. Uusintayhdistelmiä ei suositella kuin vain erittäin painavista syistä. Rodun tehollinen populaatio on erittäin pieni, minkä vuoksi on tärkeää käyttää jalostukseen mahdollisimman montaa eri etnankoirayksilöä sekä välttää yksittäisten koirien ja sukulinjojen liikakäyttöä. Kennelliiton jalostustoimikunta suosittelee, että kaikki kriteerit huomioon ottaen vähintään 50 % rodun populaatiosta jäisi jalostuskäyttöön.

Molempien vanhempien tulee olla kaikin puolin terveitä, eivätkä ne saa tietävästi kantaa perinnöllisiä sairauksia. Jalostukseen tulee käyttää siihen soveltuvaa koiraa, joka on rodunomainen sekä ulkomuodoltaan että käyttäytymiseltään, eikä koiralla ole arkielämää haittaavia vaivoja tai ominaisuuksia luonteessa, rakenteessa tai terveydessä. Jalostukseen käytettävät koirat ovat luonteeltaan moitteettomia ja selviävät luonteensa puolesta arkipäivän tilanteista (ei aggressiivisia eikä arkoja). Jos vialle tai sairaudelle saadaan kehitettyä geenitesti, tulisi sitä käyttää apuna estämään sairaiden koirien syntyminen. Usean geeniparin säätelemien vikojen ja sairauksien kohdalla tulee jalostukseen käyttää tämän ominaisuuden suhteen rodun keskitasoa parempia koiria. Suositaan jalostuksessa koiria mahdollisimman pitkäikäisistä suvuista ja pyritään sillä säilyttämään rodun elinvoima.

Jalostukseen käytettävän koiran on pystyttävä lisääntymään luonnollisesti ja hoitamaan pentujaan. Sekä nartun että uroksen tulee olla halukas ja kykenevä luonnolliseen astutukseen. Astutus ei saa tapahtua pakottamalla. Narttuja, jotka ensimmäisen pentueensa kohdalla eivät kyenneet synnyttämään luonnollisesti tai huolehtimaan normaalisti jälkeläisistään ilman syytä, ei tulisi käyttää uudestaan jalostukseen. Uroksia, jotka eivät ole kyenneet astumaan normaalisti tai joilla on puutteellinen sukupuolivietti, ei tule käyttää jalostukseen. Sukupuolivietin lisäksi jalostuksessa tulee kiinnittää huomiota myös uroksen tiinehdyttämiskykyyn.

Synnynnäisen rakenteellisen vian tai heikkouden takia kirurgisesti korjattuja koiria ei saa käyttää jalostukseen ja ne tulee siirtää EJ-rekisteriin.

Etnankoirien jalostussuositukset löytyvät yhdistyksen verkkosivuilta.

Taulukko 15. Suositukset jalostukseen käytettävien etnankoirien ja yhdistelmien ominaisuuksista

Rakenne ja terveys	Jalostukseen tulee käyttää vain toiminnallisesti ja kliinisesti terveitä, rakenteeltaan rodunomaisia koiria. Suositellaan, että jalostukseen käytettävällä koiralla on hyväksytty tulos joko virallisesta jalostustarkastuksesta, katselmuksesta tai näyttelystä.
Silmät	Yhdistelmän molempien osapuolten silmät on virallisesti tutkittu ennen astutusta. <ul style="list-style-type: none">• Jos toisella vanhemmalla on distichiasis, lasiaisen rappeuma, iris-iris PPM, trichiasis, PHTVL aste 1, PPM tai mRD, gRD, on toisen vanhemman oltava kyseisen sairauden osalta terve.• Vakavampia silmänsairauksia (kuten synnyynnäinen katarakta, HC, PRA, iris-linssi PPM, iris-kornea PPM, linssiluksaatio, PHTVL/PHPV asteet 2–6, gRD tai tRD, mikropapilla tai KCS) sairastavia koiria ei tule käyttää jalostukseen lainkaan.
Polvet	Yhdistelmän molempien osapuolten polvet on tutkittu virallisesti ennen astutusta. Jos toisella osapuolella on polvilausunto 0/1 tai 1/0, tulee toisen osapuolen olla terve. Tämän huonompia asteita (1/1 tai 2–4) ei tule käyttää jalostukseen lainkaan.
Purenta	Suositellaan jalostukseen käytettäväksi koiria, joilla on leikkaava purenta (saksipurenta). <ul style="list-style-type: none">• Hammaspuutteiselle koiralle (ei P1 tai M3 puutos, joka on evoluutiosta johtuva) suositellaan sellaista partneria, jolla on kaikki hampaat.• Tasapurentaista koiraa käytettäessä jalostukseen toisella osapuolella tulisi olla leikkaava purenta (saksipurenta).• Etuhammaspuutteista, alapurentaista tai yläpurentaista koiraa ei suositella käytettäväksi jalostukseen lainkaan.
Ikä	Suositellaan, että uros on yli 18 kk ja narttu yli 24 kk astutushetkellä.

Jalostussuosituksen lisäksi kannustetaan seuraavia toimia:

- Kannustetaan etnankoirien omistajia viemään koiransa (erityisesti jalostuskoirat) luustokuvauksiin (lonkka-, kyynär- ja selkäkuvaus), jotta saadaan kartutettua tietoa rodun terveystilanteesta myös näiltä osin.
- Kannustetaan kuunteluttamaan virallisesti jalostuskoirien sydän. Sivuäänien ilmetessä kannustetaan hankkimaan lisätietoa sydämen tilasta ultraäänitutkimuksella. Suurin osa sivuäänistä on toistaiseksi osoittautunut hyvälaatuisiksi fysiologisiksi sivuääniksi.

- Mikäli koiralla todetaan korkeita maksa- tai munuaisarvoja, kannustetaan tutkimaan koiria mahdollisten syiden selvittämiseksi. Tällaisista koirista on mahdollista tutkia verinäytteitä, ottaa ultraäänitutkimus sekä koepaloja tutkimusta varten. Näitä ongelmia esiintyy rodussa kohtuullinen määrä, mutta selkeää syytä ei ole onnistuttu osoittamaan. Tästä syystä kannustetaan näiden ongelmien lisätutkimusta.
- Kannustetaan kiinnittämään huomiota jalostuskoirien rakenteeseen ja välttämään selkeitä rakennevirheitä jalostuskoirissa. Kannustetaan osallistumaan joko näyttelyyn tai jalostustarkastukseen puolueettoman rakennearvion saamiseksi.
- Kannustetaan käytössä olevien geenitestien hyödyntämiseen etenkin monimuotoisuuden säilyttämiseksi.
- Luonteen mittaamiseksi ja arvioimiseksi kannustetaan viemään koiria luonnetestiin, MH-luonnekuvaukseen tai viralliseen käyttäytymisen jalostustarkastukseen tai muuhun jalostuskatselmukseen, johon liittyy myös luonteen tai käyttäytymisen arviointi.

Suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärälle

Noudatetaan Kennelliiton suosituksia. Pyritään siihen, että koiran jälkeläismäärä ei ylitä 5 % rodun populaatiossa yhden sukupolven (neljä vuotta) jaksolla syntyneistä pennuista. Käytännössä tämä tarkoittaa keskimäärin yhtä pentuetta. Pienessä populaatiossa tämä on haaste, mutta suositellaan yhden yksilön runsaan käytön sijaan käyttämään jalostukseen mahdollisia jalostukseen kelpaavia sisaruksia. Jos koiralla on yli viisi jälkeläistä, suositellaan sen mahdollista tulevaa jalostuskäyttöä harkittavan tarkoin, jotta rodun monimuotoisuus voidaan turvata.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry:n jalostustoimikunta tarjoaa kasvattajille neuvontaa ja ohjausta jalostuskysymyksissä. Jalostukseen pyritään vaikuttamaan viestinnän avulla sekä vapaaehtoisilla ja kannustavilla toimenpiteillä. Koirien omistajia ja kasvattajia rohkaistaan jakamaan avoimesti tietoaan rodussa mahdollisesti esiintyvistä ongelmista.

Jalostuspohja

Samojen jalostusyksilöiden liikakäyttöä ei suositella. Etnankoira on rotuna hyvin pieni ja kansainvälistä yhteistyötä on rodun sisällä kohtuullisen paljon, joten jalostuspohjan kokoa ja tilannetta on tärkeää seurata maailmanlaajuisesti. SIC ry suosittelee tekemään vain yhdistelmiä, joiden sukusiitosaste viidellä sukupolvella laskettuna on alle serkusparituksen, 6,25 %. Tätä edesautetaan ylläpitämällä pentuvälityksen suosituksia yhdistelmille (sukusiitosasteen ilmoittaminen yhdistelmän kohdalla) sekä informoimalla kasvattajia geneettisen monimuotoisuuden vähenemisen haitoista ja yksittäisten jalostuskoirien liikakäytön riskeistä.

Yhdistys kannustaa kasvattajia lisäämään jalostukseen käytettävien koirien määrää viestinnän ja jalostustoimikunnan tarjoaman jalostuksen ohjauksen keinoin. Yhdistys järjestää kasvattajille verkkokoulutusta sekä -palavereja, joissa keskustellaan rodunjalostuksen ajankohtaisista aiheista, kuten geneettisen monimuotoisuuden tärkeys ja sukukatokertoimen merkitys. Pyritään järjestämään jalostustarkastus, jonne voivat osallistua ne koirat, jotka eivät ole saaneet virallista laatu-arvostelua näyttelyistä.

Kasvattajia kannustetaan hankkimaan erisukuisia jalostusyksilöitä myös Suomen ulkopuolelta. Lisäksi terveistä suvuista tulevista uroksista opastetaan ottamaan siemennestettä pakasteeseen myöhempää jalostuskäyttöä varten. Otetaan selvää roturisteytysprojektien mahdollisista toteuttamiskeinoista ja perehdytetään kasvattajia aiheeseen (liite 9). Ohjataan aktiivisesti rodunjalostusta ja ollaan ajan hermolla siitä, mitä rodun sisällä tapahtuu myös maamme rajojen ulkopuolella. Pyritään luomaan suhteita muiden maiden rotuyhdistyksiin ja jakamaan tietoa, taitoa ja kokemuksia heidän kanssaan.

Käyttäytyminen ja luonne

Jotta rodun luonne pidettäisiin hyvänä ja yhteiskuntakelpoisena, kiinnitetään jalostuskoirien luonteeseen huomiota käyttämällä vain yhteiskuntakelpoisia koiria jalostukseen. Molempien vanhempien tulee olla moitteettomia luonteeltaan, eikä niissä saa esiintyä arkuutta tai aggressiivisuutta.

Yhdistyksen jalostustoimikunta kerää tietoa koirien luonteesta terveystarkastusten sekä kasvattajien ja omistajien antamien tietojen perusteella ja antaa pyynnöstä kasvattajille tietoa rodussa esiintyvistä luonneongelmista. Terveystarkastusten tuloksista ja päätään nostavista luonneongelmista tiedotetaan yhdistyksen uutiskirjeessä. Järjestetään jäsen-webinaari sekä kasvattajapäivät, joilla teemana on luonne. SIC ry laatii etnankoiralle rotuprofiilin luonteen osalta.

Käyttöominaisuudet

Jotta rodun metsästysviettiä voidaan ylläpitää, toivotaan jalostukseen käytettävän metsästysvietin omaavia koiria. Valitettavasti Suomessa etnankoirille ei voida järjestää rodunomaisia metsästyskokeita, kuten rodun kotimaassa Italiassa. Mikäli omistajalla tai kasvattajalla on resursseja, rohkaistaan heitä harrastamaan Suomessa maasto- ja ratajuoksua sekä mahdollisuuksien mukaan osallistumaan koiriensa kanssa metsästyskokeisiin Italiassa. Yhdistyksen juoksutoimikunta järjestää juoksupäiviä, joiden kautta rodun harrastajat voivat tutustua käyttölajeihin helposti.

Terveys

Jotta rodun terveystilanne pidettäisiin yhtä hyvänä kuin nykyään, suositellaan jalostukseen käytettävän vain terveitä yksilöitä. Yhdistyksen jalostustoimikunta kerää tietoa koirien terveydestä terveystarkastusten sekä kasvattajien ja omistajien antamien tietojen perusteella ja antaa pyynnöstä kasvattajille tietoa yhdistelmien terveysriskeistä. Yhdistys tukee lisäksi rahallisesti koirien silmä- ja polvitarkastuksia. Järjestetään kasvattajapäivät, joiden teemana on terveys. Yhdistyksen verkkosivuilta on löydettävissä ajantasaiset terveys-suositukset ja jäseniä tiedotetaan rodussa esiintyvistä sairauksista. Etnankoirien keskimääräisen eliniän kehitystä ja yleisimpiä kuolinsyitä seurataan jalostustietojärjestelmästä ja terveystarkastuksilla.

Jotta yhdistyksen jalostustoimikunta pysyisi terveystilanteen tasalla, kannustetaan etnankoirien omistajia lähettämään tietoa koiriensa sairausdiagnooseista rotuyhdistykselle julkaistavaksi. SIC ry on luonut verkkosivuilleen lomakkeen, jonka kautta yhdistykselle voi ilmoittaa koiran sairauksista. Jalostustoimikunta raportoi yhdistyksen hallitukselle vähintään kerran vuodessa rodun terveystilanteesta. Näin voidaan reagoida havaittuihin ongelmiin tarvittaessa hyvinkin nopeasti. Yhdistys toteuttaa terveys- ja luonnekyselyn vuonna 2021.

Ulkomuoto

Jotta rodunomainen terve ja liioittelematon ulkonäkö voitaisiin säilyttää, koulutetaan ulkomuototuomareita arvostelemaan oikeanlaista rotutyyppejä. Kasvattajia koulutetaan järjestämällä kasvattajapäivät, jonka teemana on ulkomuoto ja jossa kasvattajat voivat käydä yhdessä läpi ongelmallisia kohtia rodun ulkonäössä. Kaikkien jalostusyksilöiden tulisi hankkia lausunto ulkomuodostaan pahimpien rakennevirheiden välttämiseksi. Jalostukseen suositellaan käytettäväksi vain koiria, joilla ei ole merkittäviä rakennevikoja.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Taulukko 16. SWOT – Etnankoiran jalostuksellinen status

<p>Vahvuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suomessa on kerätty kattavasti terveystutkimustuloksia • Kasvattajat ovat aktiivisia tekemään terveystutkimuksia jalostuskoirilleen • Toistaiseksi hyvä tilanne geneettisen monimuotoisuuden suhteen • SIC ry on pieni yhdistys, joka pystyy reagoimaan nopeasti ja suorittamaan ketterästi tarvittavia toimenpiteitä • Kasvattajat ovat tiedonhaluisia ja kriittisiä – halu oppia ja kehittyä • Suurin osa koirista Suomessa edustaa alkuperäistä rotutyyppejä 	<p>Heikkoudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tiedonsaannin vaikeus, etenkin ulkomailta • Matador-jalostus • Rodun suosion lisääntyminen – mahdollisuus epäeettiseen pennuttamiseen • Yhdistystoiminnan haasteet, henkilöressurssien puute • Terveystietojen salaaminen • Rodulle ei juuri tehdä terveystutkimuksia Suomen ulkopuolella
<p>Mahdollisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pennunostajat ovat tulleet tietoisiksi rodusta ja kysyntä on kasvanut – ostajat ovat vastuuntuntoisia ja tiedonhaluisia • Etnankoirista on otettu suuri määrä DNA-näytteitä – tulevaisuudessa on mahdollista, että saamme rotuspesifisiä geenitestejä • Kansainvälinen yhteistyö ja yhteydenpito • Kasvattajien jatkokouluttaminen, tiedottaminen 	<p>Uhat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rodun pieni koko – jalostusmateriaalin vähäinen määrä (erityisesti urokset) • Geenipohjan kaventuminen • Rotutyypin katoaminen • Metsästysominaisuuksien katoaminen • Sukusiitos ja sukukato • Geenitestien luotettavuus – toimijoissa suuria eroja • Uusien sairauksien ilmeneminen rodussa • Urosten turhat kastroinnit • Narttujen turhat steriloinnit • Aktiivisten kasvattajien ikääntyminen ja tiedon katoaminen

Etnankoiran jalostuksen suurin uhka on geenipohjan kaventuminen, johon liittyy rajattu määrä rekisterissä olevia sukulinjoja sekä tiettyjen sukulinjojen liikakäyttö. Jos geenipohjan kaventumiseen ei kiinnitetä huomiota, tulevaisuudessa voi olla hyvin vaikeaa löytää tarpeeksi erisukuisia koiria. Rodulla on jo pieni geenipooli koko maailmassa, mutta MyDogDNA-paneelin mukaan rodun geneettinen monimuotoisuus on kuitenkin keskimääräistä rotukoiraan korkeampi.

Lisäksi rodun jalostuksessa ongelmana on tiedonsaannin vaikeus, sillä ulkomailla ei tutkita koiria eikä tilastoida sairauksia tai esimerkiksi luonteeseen liittyviä ongelmia.

Käyttöominaisuudet voivat huonontua, sillä etnankoiraa pidetään alkuperämaan ulkopuolella pääasiassa seurakoirana. Tulevaisuudessa rodulle tyypillinen metsästysvaisto on vaarassa hävitä, mikäli jalostuksessa kiinnitetään huomiota vain ulkonäköön, painotetaan vinttikoirille suunnattujen maasto- ja ratajuoksukokeiden tuloksia tai panostetaan ainoastaan seurakoiran luonneominaisuuksien parantamiseen.

Uhkana on myös rodun ulkomuodon muuttuminen, jos suositaan väärää rotutyyppejä olevia koiria. Rotutyypin kahtiajakautuminen on merkittävä uhka osittain väärän rotutyypin saavuttaman näyttelymenestyksen vuoksi. Tähän uhkaan on jo havahduttu ja sitä yritetään ehkäistä tiedottamalla ulkomuototuomareita sekä perehdyttämällä kasvattajia alkuperäiseen rotutyyppeihin.

Tarjolla olevia terveystuloksia tulisi osata hyödyntää jalostuksessa aiempaa tarkoituksenmukaisemmin. Tulosten ja saadun tiedon tulkintaan tulee antaa kasvattajille koulutusta, jotta terveystutkimuksista

osattaisiin ottaa irti kaikki hyödyllinen ja toisaalta vältettäisiin ylireagointia. Tulosten ylitulkinnalla kavennetaan jo ennestään pienen rodun geenipoolia.

Rodun suosion kasvaminen tarjoaa jalostuksen kannalta niin mahdollisuuksia kuin uhkiakin. Kun suosio kasvaa, on jalostuskäyttöön mahdollista saada useampia yksilöitä. Toisessa vaakakupissa on huolimaton jalostaminen, jolla tähdätään lähinnä pentumäärän lisäämiseen laadun sijaan.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Taulukko 17. Aikataulu jalostuksen tavoiteohjelman vuosille

Vuosi	Tehtävä tai projekti
2021	<ul style="list-style-type: none"> • Uusi JTO – jalkautustilaisuus. • Seurataan tehtyjä jalostusvalintoja, keskimääräisen eliniän kehitystä sekä terveystilannetta. • Järjestetään 4 kertaa vuodessa kasvattajapaneeli • Julkaistaan jalostukseen ja kasvattamiseen liittyviä ajankohtaisia asioita sosiaalisessa mediassa sekä kotisivuilla.
2022	<ul style="list-style-type: none"> • Järjestetään kansainvälinen breeder-seminaari ja ulkomuototuomareiden koulutustilaisuus. • Järjestetään 4 kertaa vuodessa kasvattajapaneeli. • Jatketaan tiedottamista ja seurantaa. • Julkaistaan jalostukseen ja kasvattamiseen liittyviä ajankohtaisia asioita sosiaalisessa mediassa sekä kotisivuilla. • Aloitetaan luonteen rotuprofiilin laatiminen.
2023	<ul style="list-style-type: none"> • Tuetaan yli 8-vuotiaiden etnankoirien terveystutkimuksia. • Järjestetään 4 kertaa vuodessa kasvattajapaneeli. • Jatketaan tiedottamista ja seurantaa. • Julkaistaan jalostukseen ja kasvattamiseen liittyviä ajankohtaisia asioita sosiaalisessa mediassa sekä kotisivuilla. • Jatketaan luonteen rotuprofiilin laatimista.
2024	<ul style="list-style-type: none"> • Järjestetään terveystutkimus, jonka sisältö päätetään vuonna 2023. Tehdään täsmäkysely, jolloin oletettavasti vastausprosentti kasvaa. • Järjestetään 4 kertaa vuodessa kasvattajapaneeli. • Jatketaan tiedottamista ja seurantaa. • Julkaistaan jalostukseen ja kasvattamiseen liittyviä ajankohtaisia asioita sosiaalisessa mediassa sekä kotisivuilla. • Luonteen rotuprofiilin valmistuu. • Pyritään järjestämään jalostustarkastus erikoisnäyttelyn yhteydessä.
2025	<ul style="list-style-type: none"> • Analyysi tehdyistä jalostusvalinnoista ja rodun tilanteesta voimassa olleen JTO:n ajalta. • Valmistellaan JTO:n päivitys. • Järjestetään 4 kertaa vuodessa kasvattajapaneeli. • Jatketaan tiedottamista ja seurantaa. • Julkaistaan jalostukseen ja kasvattamiseen liittyviä ajankohtaisia asioita sosiaalisessa mediassa sekä kotisivuilla. • Pyritään järjestämään luonnetta ja käyttäytymistä mittaava testi (todennäköisesti MH-luonnekuvaus).

JTO:n ja PEVISAn vaikutuksen seuraaminen

Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry:n jalostustoimikunta ja hallitus analysoivat rodusta kertyvän tiedon vuosittain. Jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen selvitetään vuosittain yhdistyksen toimintakertomukseen sisällytettävässä jalostustoimikunnan osiossa. Tarvittaessa jalostuksen

tavoiteohjelmaa ja muita rodun jalostukseen liittyviä kysymyksiä voidaan käsitellä yhdistyksen ylimääräisessä vuosikokouksessa tai muissa vastaavissa tapahtumissa. Rodun tavoiteohjelma tarkistetaan 5 vuoden välein.

Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry:n jalostustoimikunta esittää suosituksia etnankoirien jalostuksen edistämiseksi, mutta vastuu jalostusvalinnoista on kuitenkin aina kasvattajalla ja uroksen omistajalla.

Käytännön keinoina yhdistyksellä ovat etnankoirien terveys- ja luonnetilanteen seuraaminen ja analysoiminen kyselyjen avulla, joita tehdään 4–5 vuoden välein. Yhdistys seuraa erityisesti rodussa tavattavien mahdollisten perinnöllisten sairauksien esiintymisprosenttia ja pyrkii vastustamaan perinnöllisiä sairauksia mm. jalostussuositusten avulla. PEVISA-ohjelman mahdollisuutta selvitetään, mikäli koetaan, että rodun terveystilanne joiltain osin voisi siitä hyötyä.

Lisäksi yhdistys pyrkii mahdollisuuksien mukaan järjestämään rodulle luonnetesti-/MH-luonnekuvaustilaisuuksia tai jalostustarkastuksia, jotta saataisiin kattavammin tietoa rodun koirien luonteen kehittymisestä ja nykytilasta. Yhdistys pyrkii jakamaan tietoa etnankoirien omistajille ja rodusta kiinnostuneille yhdistyksen tapahtumissa, pr-tilaisuuksissa sekä uutiskirjeen, verkkosivujen ja sosiaalisen median kanavien välityksellä.

Yhdistys kannustaa etnankoirien omistajia sekä kasvattajia tarkastuttamaan koiriensa silmät sekä polvet tarjoamalla tutkimuksiin taloudellista tukea. Yhdistys myös pyrkii järjestämään vuosittain joukkotarkastuksia.

Suomen Italiaanot ja Cirnecot ry osallistuu ulkomuototuomarien koulutukseen.

7. TAULUKOT JA KUVAT

Taulukko 1. Keskeiset jalostustavoitteet sekä toimenpiteet niiden saavuttamiseksi.

Kuva 1. Etnankoirien rekisteröinnit

Taulukko 2. Vuositalasto – etnankoirien rekisteröinnit vuosina 2011–2020

Taulukko 3. Vuositalasto – etnankoirien jalostuspohja vuosina 2011–2020

Taulukko 4. Viimeisen 10 vuoden aikana (2011–2020) jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 urosta

Taulukko 5. Viimeisen neljän vuoden (2017–2020) aikana 13 käytetyintä urosta

Taulukko 6. Viimeisen 10 vuoden aikana (2011–2020) jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 narttua

Taulukko 7. Viimeisen neljän vuoden aikana (2017–2020) jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 narttua

Taulukko 8. Luonnetestatut etnankoirat

Taulukko 9. Tilastoa etnankoirien maastujuoksukokeista vuosilta 2011–2020

Taulukko 10. Tilastoa etnankoirien ratajuoksukokeista vuosilta 2011–2020

Taulukko 11. Tilastoa etnankoirien näyttelytuloksista vuosilta 2011–2020

Taulukko 12. Etnankoirilla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Taulukko 13. Etnankoirien kuolinsyytilasto

Taulukko 14. Edelliseen tavoiteohjelmaan kirjatut tavoitteet sekä niiden toteutuminen

Taulukko 15. Suositukset jalostukseen käytettävien etnankoirien ja yhdistelmien ominaisuuksista

Taulukko 16. SWOT

Taulukko 17. Aikataulu jalostuksen tavoiteohjelman vuosille

8. LÄHTEET

Lappalainen Anu. Polvilumpion sijoiltaanmeno (patellaluksaatip). 2016. Saatavilla verkossa: <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/polvilumpion-sijoiltaanmeno-patellaluksaatio>

Mahlanen Nina. Kilpirauhasen vajaatoiminta. Viitattu 26.11.2020. Saatavilla verkossa: <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/kilpirauhasen-vajaatoiminta>

Mäki Katariina. Perinnöllinen monimuotoisuus ja jalostuspohja. 2013. Viitattu 6.6.2020. Saatavilla verkossa: <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/tietoa-jalostuksen-tueksi/perinnollinen-monimuotoisuus-ja-jalostuspohja>

Mäki Katariina. Sukusiitos. 2013 (päivitetty 2016). Viitattu 6.6.2020. Saatavilla verkossa: <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/tietoa-jalostuksen-tueksi/sukusiitos>

Mäki Katariina. Tehollinen populaatiokoko. 2013 (päivitetty 2016). Viitattu 18.10.2020. Saatavilla verkossa: <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/tietoa-jalostuksen-tueksi/tehollinen-populaatiokoko>

Suomen Kennelliitto ry. Yleinen jalostusstrategia 2018–2022 (hyväksytty 2017). Saatavilla verkossa: <https://www.kennelliitto.fi/lomakkeet/kennelliiton-yleinen-jalostusstrategia-2018-2022-2>

9. LIITTEET

Liite 1. Jalostustoimikunnan ohjesääntö

Liite 2. Etnankoiran rotumääritelmä

Liite 3. SIC ry terveystutkimus v. 2016

Liite 4. Jalostusurosten jälkeläisten terveystutkimukset

Liite 5. Jalostusnarttujen jälkeläisten terveystutkimukset

Liite 6. LT osa-alueet

Liite 7. MH osa-alueet

Liite 8. Käyttäytymisen jalostustarkastuslomake

Liite 9. Ohjeistus roturisteytyksen toteutuksesta